

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
Vidékfejlesztési Agrármérnök Szak**

**A falusi turizmus lehetőségei a vidék fejlesztésében
Zetelaka községben**

Konzulens: Nagyné Dr.Molnár Melinda

Készítette: Péter Adél- Júlia

Neptun kód: HQVU1I

Csíkszereda

2024

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
1. Szakirodalmi elemzés	5
1.1. A falusi turizmus általános bemutatása	5
1.2. A falusi turizmus Romániában	7
1.3. Hargita megye turizmusa	9
1.4. Zetelaka a turizmus kapujában	11
2. Önálló kutatás	16
2.1. Anyag és módszertan	16
2.2. A szekunder vizsgálat eredményei	17
2.2.1. Demográfiai helyzetkép	17
2.2.2. Zetelaka község infrastrukturális adottságai	20
2.2.3. Települési infrastruktúra	23
2.2.4. Munkaerőpiac és foglalkoztatás Zetelaka községben	23
2.2.5. Szálláshelyek:	25
2.2.6. Vendégéjszakák száma:	27
2.3. A primer kutatás eredményei	28
2.3.1. A vendéglátókat felmérő vizsgálat eredményei	28
2.3.2. A turistákat felmérő vizsgálat eredményei	33
3. Következtetések, javaslatok	41
4. Összegzés	47
5. Irodalomjegyzék	51
6. Internetes források	53
7. Ábrák/ Táblázatok	53
8. Mellékletek	56

Bevezetés

Dolgozatom témájának a falusi turizmus lehetőségeit a vidék fejlesztésében (Zetelaka községben) választottam, hiszen a vidéki területek fejlesztése óriási kihívást jelent napjainkban. A falusi területek fejlesztése, úgy gazdasági, kulturális mint társadalmi szempontból nagyon fontos tényező egy fenntartható, élhető jövő kialakításának szempontjából, ahol a falusi turizmus, mint lehetőség jelenik meg, mely nem csupán turisztikai vonzerő, hanem a vidéki közösségek életminőségének javítását szolgáló eszköz is egyben.

Témaválasztásom személyes indíttatású, hiszen Zetelaka nagyon közel áll a szívemhez, itt születtem, itt nőttem fel és él bennem a tenni akarás vágya. Azt szeretném, ha a zetelaki ember egy élhetőbb, tisztább, biztonságosabb községben élhetne. Olyan falusi vendégfogadást szeretnék, ahol nem a szupermarketek polcainak olcsó termékeit kínálják, hanem a mi "pityókánkat", a mi szürke- marháinkat, a mi tejünket, tisztességes áron, megélhetést biztosítva falu társainknak.

Előzetesen szeretném dolgozatomat röviden bemutatni, ami a falusi turizmus rövid ismertetésével indul, melyet majd a község bemutatása követ. Dolgozatomban primer és szekunder kutatásokat egyaránt felhasználtam. Kutatásom célja megkeresni, azokat a lehetőségeket, melyek segítségével községünkben a falusi turizmus fellendülhet és ezáltal hozzájárulhat a helyi gazdaság bevételeinek a növeléséhez, emellett a turizmus új munkahelyeket teremthet a vendéglátóiparban, az idegenvezetésben valamint a kulturális szolgáltatásokban.

Primer kutatásomban a kérdőíves megkérdezést alkalmazva, a kínálatot és a keresletet egyaránt vizsgálva megszólaltattam a községben tevékenykedő szállásadókat valamint a falusi vendéglátást választó turistákat. Majd egy pár szállásadóval interjút is készítettem, melynek során értékes adatok birtokába jutottam.

Az I. kérdőív (melyen keresztül a községben tevékenykedő szállásadókat szólaltattam meg) hipotézisei a következők:

1.Hipotézis: - a vendégfogadók legnagyobb kihívását a marketing- és az idegennyelv-tudás hiánya jelenti.

2.Hipotézis: - községünkben a vendégfogadással foglalkozók jelentős része az idősebb korosztályból kerül ki.

A II. kérdőív (mely a falusi turizmust választó turistákhoz szólt) hipotézisei:

1.Hipotézis: - a falusi vendégfogadók célcsoportja az idősebb korosztály.

2.Hipotézis: - a legfontosabb szempontok, melyek alapján a turista a falusi szálláshelyet kiválasztja: a megközelíthetőség, a zöldövezet, a falusias környezet, a helyi gasztronómia valamint a barátok, ismerősök ajánlása.

A szekunder kutatásaim során megismertem a szakirodalmat, statisztikai adatokat kerestem a Román Statisztikai Hivatal oldalán, melyeket ki is elemeztem. Azért, hogy kutatásom eredményes legyen számos megbízható elektronikus forrást, szakfolyóiratot is tanulmányoztam. Dolgozatom befejező részében összegzem a kapott eredményeket, majd javaslatokat teszek a további fejlesztések érdekében.

1. Szakirodalmi elemzés

1.1.A falusi turizmus általános bemutatása

A falusi turizmus gyűjtőfogalom, többnyire programcsomag, egy olyan utazási forma, melynek során az emberek vidéki területekre utaznak, hogy megismerjék a helyi kultúrát, hagyományokat és élvezhessék a természet közelségét, a falun élő emberek által felajánlott vendéglátást és a programlehetőségek sokaságát (Vofkori 2006). Ez a turisztikai forma az elmúlt évtizedekben nagy népszerűségnek örvend, hiszen egyre többen vágnak távol a városi élet zajától. A szabadulás iránya a vidék, a falu, a csendes hely, a tiszta természeti környezet, a tájjellegű ételek. Lényege, a szabadidő eltöltése vidéken, ahol kizárólag a falu turisztikai javait veszi igénybe, ahol megismerheti a parasztudvar állatait, növényeit, különböző mezőgazdasági tevékenységeket. Mindemellett egyre több fogyasztó igényli, hogy a terméket a termelőtől vásárolja meg, ami előny mindkét fél számára, hiszen így a vásárló garantáltan friss és minőségi termékhez jut míg az eladó a közvetlen értékesítés révén egyből hozzájut a pénzéhez. Ez az eladási forma kevesebb csomagolással jár, és kisebb ökológiai lábnyomot jelent, mint amit a kereskedelem hosszú szállítási távolságokkal működő globális szereplői magukénak mondhatnak.

A falusi turizmus- fenntartható turizmus- hozzájárulhat a fenntartható fejlődéshez, mivel támogatja a helyi gazdaságot, és segíti a vidéki közösségeket az életkörülményeik javításában, miközben megőrzi a környezetünket és kulturális örökségünket. A falusi területek lehetőséget nyújtanak a túrázásra, kerékpározásra és sok más szabadidős tevékenységre. Feltárja az utazó előtt az erdők- mezők titkait, erdei és mezei virágokkal, gyógynövényekkel, vadon élő állatokkal.

A falusi turizmus által az utazók megismerhetik a helyi kézműves mesterségeket, és vásárolhatnak helyi termékeket, ahol a vásárlók visszajelzést adhatnak a termelőnek a termékről, ami nagyban elősegíti a termékek javítását.

A falusi vendéglátás (pl. háztáji gazdaság) a falusi családok egyik sajátos életformája, melynek motivációja a jövedelemszerzés, jövedelem kiegészítés. A család a meglévő lehetőségeire, helyi erőforrásaira (pl. háztáji gazdaság) alapozva önállóan szervezi meg a vendéglátást, szállást és étkezést biztosítva falusi környezetben. Nem minősül falusi vendégfogadásnak az étkeztetés, italmérés, szabadidő program

szolgáltatás, ha nem szállásadás keretében történik (Vofkori 2006). A falusi turizmus nem tömegturizmus, személyre szóló szolgáltatást nyújt¹.

1. táblázat: A falusi turizmus fogalma és ismérvei

A falusi turizmus	A falusi turizmus ismérvei
- városon kívüli elhelyezkedés	- fenntartható
- helyi és regionális vonzerővel rendelkezik	- nem tömegturizmus
- gondozott vidéki, falusi környezetet biztosít	- helyi vonzerőre alapszik
- a vendégek számára szállást biztosít	- családias, emberbarát szemléletű
- szabadidő eltöltésére széleskörű program szervezés, amely kereskedelmi alapokon nyugszik és magába foglalja a helyi intézmények és szolgáltatások együttműködését	- munkahelyteremtő
	- lakosságot helyben tartó
	- kiegészítő jövedelem szerzés
	- a jövedelmet rendszerint helyben visszaforgató tevékenység

Forrás: Kovács D. (2003) 78.o

A falusi turizmus jellemzői (Vofkori 2004): - a falusi turizmus jellegzetessége a szálláshelykínálata, ami igen változatos lehet: vidéki vendégházak, tradicionális parasztházak, falusi panziók, magánszállások és egyéb helyi stílusú szálláshelyek jellemzik. Ezek a szálláshelyek lehetővé teszik a látogatók számára, hogy közvetlen kapcsolatba kerüljenek a helyi lakossággal és megismerjék a vidéki élet minden szépségét és megpróbáltatását. Külön értéként tekint ez a turizmusforma a hagyományokra és a kultúrára.

A falusi turizmus lehetőséget nyújt a látogató számára, hogy megismerhesse a helyi kultúrát, hagyományokat. Az ide érkezők részesei lehetnek a hagyományos fesztiválok, néptáncbemutatók, kézműves vásárok, ünnepségek programjaiknak. A falusi területek, olyan környezeti szépséggel rendelkeznek, melyek vonzóvá teszik őket

¹ <http://hu.wikipedia.org/w/index.php?search=Falusi+turizmus>

a turista számára, ilyenek a hegyek, erdők, tavak vagy mezők, amiben nemcsak gyönyörködhetnek, hanem különböző szabadidős tevékenységeket is kínálnak az odalátogató számára, mint például a túrázás, kerékpározás, gyógynövény gyűjtés és számos más tevékenység. A helyi ételek és italok megismerése, megkóstolása, gasztronómiai rendezvényeken való részvétel, de akár egy disznóvágás, kovászos kenyér sütés is maradandó élményt nyújthat. A kézműves műhelyek, ahol a látogatók részt vehetnek helyi kézműves tevékenységekben (fazekasság, szövés, zsindely készítés, fafaragás, hímzés, gyöngyfüzés). A látogató olyan közösségi élményekbe vehet részt a helyi közösség életében, ahol találkozhat a helyi lakosokkal és bekapcsolódhat azok mindennapi életébe.

A falusi turizmus célja az elvonulás és a pihenés, így azok számára ideális, akik szeretnék elszakadni a városi élet zajától.

1.2. A falusi turizmus Romániában

A falusi turizmus Romániában nem azonosítható csupán a mezőgazdasággal. Sokkal szélesebb értelmezést kapott, különösen 1990 után. Falusi turizmus alatt tulajdonképpen, azt értjük, hogy a faluban élő ember fő foglalkozása (mezőgazdaság vagy más foglalkozás) megtartása mellett részt vállal az üdültetés, a nyaralás lebonyolításában. Az új gazdasági- társadalmi körlmények kedveztek a falusi turizmusnak. A vállalkozók és a kisebb szervezetek a falusi élet turisztikai kínálatát vitték piacra (Vofkori 2006).

A falusi turizmus, egy sokrétű, komplex jelenség, mely számos más területen juttatthat előnyökhöz és lehetőségekhez (Horváth A. 2008). A turizmus gazdasági szempontból jelentős lehetőségeket kínál, fejlesztése révén lehetőség nyílik új vállalkozások létrehozására, munkahelyek teremtésére, valamint hagyományaink népszerűsítésére és megőrzésére.

Ha szeretnénk megrajzolni nagyvonalakban, hogy milyen fontosabb állomásai voltak a romániai falusi (vidéki) (részben) turisztikai fejlesztéseknek, akkor fontos kiemelni elősőként az 1990- es dátumot. Ekkor a Mezőgazdasági Minisztérium keretein belül létrehozták a Hegyvidék Kommissziót² (Comisia Zonei Montane), mely 1993- ban

² <https://azm.gov.ro>

újjaszerveződött a Román Hegyvidéki Fejlesztési Föderáció néven (Federația Română pentru Dezvoltarea Montană- FRRM).

1994- ben a PHARE program keretében megalakult a Falusi, Öko- és Kulturális Turizmus Nemzeti Szövetsége - Asociația Națională pentru Turism Rural Ecologic și Cultural în România- ANTREC.³ Ez az országos szervezet indította útjára a falusi turizmust és fejlesztette ki a megfelelő termékcsomagokat, melyek a vidéki területek turisztikai vonzerejének a növelésére és a helyi gazdaság fejlesztésére összpontosítottak. Ezt követően sorra megalakultak a turisztikai tevékenységeket folytató kereskedelmi társaságok.

Az OVR (Opération Villages Roumains) ⁴ központja Brüsszel, melynek fiók szervezetei 1991- től működnek Romániában (Máramaros, Szeben, Beszterce-Naszód, Suceava, Brassó, Fehér és Hargita megyékben).

Nagy igyekezet előzte meg a kínálati oldal kialakulását. Kiindulópontként elfogadták azt, hogy a turisztikai termékcsomag magába foglalja mindazokat az adottságokat, melyek az adott települést vonzóvá teszik turisztikai szempontból. Közéjük tartozik a szállásadáson és a vendégfogadáson kívül a fogadó személy vendégszeretete, a népi hagyományok, a természeti értékek is. Fontos szempont viszont az is, hogy az alapszolgáltatások mellett mindig ott legyen egy színes programkínálat is.

A keresleti oldalt is megtervezték. A szükségletek hiányérzetből keletkeznek és az emberben vágyat ébresztenek ennek a kielégítésére. A falusi élet iránti vonzalom, az aktív pihenés lehetősége, a csend, a nyugalom, népszokások, hagyományok megismerése iránti vágy jelenik meg, mint belső készítő erő. Másik felől megjelenik az ár. Kezdetben, az volt az elvárás, hogy lehetőleg fedezetet nyújtson a vállalkozások költségeire és némi nyereséget is biztosítson a falusi porta számára. A szolgáltatások minősége hordozta az árakat, de a szolgáltatások színvonalát, a konkurens piacok árszintjét szem előtt tartották. Kezdetben az volt az elvárás, hogy lehetőleg fedezetet nyújtson a költségekre és némi nyereséget is biztosítson a falusi vendégfogadó számára. A falusi turizmus egy lehetőségként jelenik meg a helyi gazdaság élénkítésére és a vidéki élet fenntartására. Az évek során a falusi turizmus továbbfejlődik, és sok helyen

³ <https://www.antrec.ro/despre-noi>

⁴ <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=940161>

az élményalapú turizmus irányában mozdul el, ahol a vendégek személyes kapcsolatokat építhetnek a helyiekkel és belemerülhetnek a vidéki élet mindennapjaiba. A jó minőségű szolgáltatás, a hagyományok tisztelete és a fenntarthatóság továbbra is kulcsfontosságú tényezők a falusi turizmus sikerében.

1.3.Hargita megye turizmusa

Hargita megye Románia középső részén helyezkedik el a Keleti- Kárpátok mentén, magába foglalva a Csíki- és Gyergyói- medencéket. Szomszédos megyéi: nyugaton Maros megye, délen Brassó és Kovászna megye, keleten Bákó és Neamt megye, északon pedig Suceava megyével határos ⁵. Területe 6639 km², ami Románia területének a 2,8%- át teszi ki. A 2021- es népszámlálás szerint⁶ 328.979 lakosa van, melyből 85% magyar nemzetiségű.

Hargita megye három fontos turisztikai csomóponttal rendelkezik (Strategia integrată de turism a județului Harghita):

Az első csomópont a Gyilkos- tó és Békás- szoros csomópont, mely a Békás-szoros- Nagyhagymás Nemzeti Park (Parcul Național Cheile Bicazului- Hășmaș) részét képezi, ami Székelyföld egyetlen nemzeti parkja. Ugyanakkor ide tartozik Gyergyószárhegy (reneszánsz várkastély), valamint több vidéki turisztikai központ is (Gyergyóremete, Ditró).

A második csomópont Korond- Parajd- Szováta, mely Erdély legfontosabb sóterápiás központjait foglalja magába.

A harmadik csomópont Hargita és Kovászna megye szélén található Tusnádfürdő, Románia legkisebb népességű városa, országos hírért gyógyfürdő és üdülőhely.

Jelenleg Hargita megyében számos olyan turisztikai látványosság található, amely sikeresen vonzza, mind a romániai, mind a külföldi turistákat. A folyamatos fejlődésnek köszönhetően, az elmúlt két évben a szabadidejüket Romániában eltölteni kívánó turisták száma 12%- al növekedett⁷, ami Hargita megyének is nagy lehetőséget jelent a látogatók számának a növelésére. A külföldi turisták között népszerű⁸ úti célok közé

⁵ <http://hu.wikipedia.org/w/index.php?search=Hargita+megye>

⁶ <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

⁷ <https://insse.ro/cms/>

⁸ https://www.tripadvisor.com/Tourism-g2699689-Harghita_County_Central_Romania_Transylvania-Vacations.html

tartozik Parajd, Tusnádfürdő és Székelyudvarhely. Ugyanakkor, azon turisták nagy része, akik ebben a térségben töltik el szabadidejüket, meglátogatják a Békás- szorost, a Szent Anna- tavat, a parajdi sóbányát, melyek Hargita megye leglátogatottabb helyei közé tartoznak. A hargitai régió turisztikai képe pozitív, ami elsősorban a gyógyfürdők és üdülőhelyek népszerűségének köszönhető, ami a turisták számára leginkább vonzó.

Országos szinten a külföldi turisták leginkább a legismertebb romániai városokat látogatják meg, mint Bukarest, Brassó, Segesvár⁹, ami a városok magas fokú fejlettségével, de nyilvánvaló történelmi múltjukkal is magyarázható, a turisták nagy része a George Antipa Természettudományi Múzeumot, a tölcsvári kastélyt, a segesvári várat látogatja meg. Ami a gyógy turizmust illeti, Hargita megyének, egy nagyon erős ellenféllel, a román tengerparttal kell megküzdenie.

Az idegenforgalom népszerűsítésére szolgáló eszközöket, egyénileg, az utazási irodák, illetve a közösségi média segítségével készítik el. 2018- tól létezik egy platform, ami összesíti Hargita megye turisztikai kínálatát¹⁰, melyet egy azonos nevű honlap (visitharghita.com) is kísér. A fejlesztést az Insight projekt részeként, európai uniós alapokból finanszírozták. Az ingyen letölthető alkalmazás négy fő menüpontba rendeződött: hol lehet megszállni, hol és mit lehet enni, mit lehet megnézni, milyen tevékenységeket lehet kipróbálni a megyében. Érdekessége, hogy hangos útikönyv is elérhető a platformon.

Hargita megye fő problémája¹¹, hogy a turizmus területén dolgozók közül kevesen és alacsony szinten beszélnek mind a román, mind a nemzetközi nyelveket.

Hargita megye infrastrukturális hálózata egy hatalmas hálózatból épül ki, amelyben szállodák, panziók, információs pontok, nyaralók, üdülőtelepek, sípályák, kempingek és parkolók, kijelölt turistautak, idegenvezetett turistautak egyaránt megtalálhatók. A szálláshelykínálatban, olyan szálláshelyek dominálnak, mint a turisztikai és agroturisztikai panziók, amelyek a szálláshelyek 79%- át teszik ki¹².

⁹ <https://www.worldatlas.com/articles/the-most-visited-tourist-attractions-in-romania.html>

¹⁰ <https://visitharghita.com/hu>

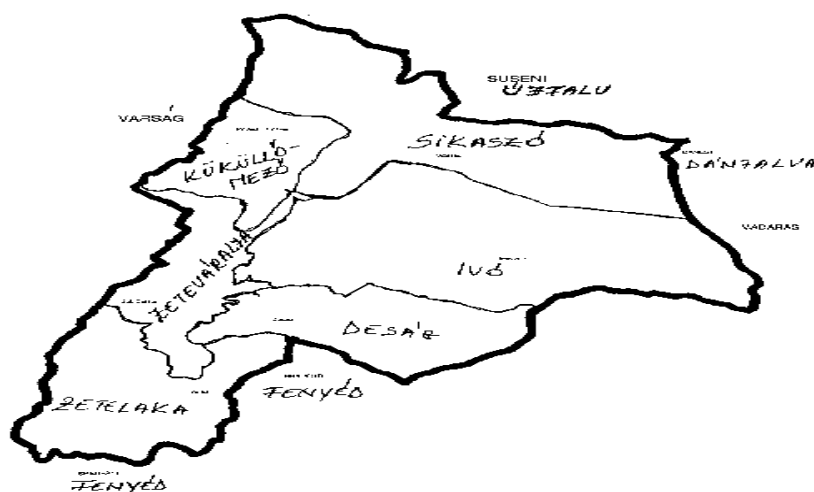
¹¹ <https://elemzo.hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2021/04/strategia-turism-HU.pdf>

¹² <https://elemzo.hargitamegye.ro/strategia-integrata-de-turism-a-judetului-harghita-pentru-perioada-2020-2027/>

1.4. Zetelaka a turizmus kapujában

Zetelaka, románul Zetea, községközpont Románia középső részén, Hargita megyében, a Nagyküküllő völgyének felső hegyvidéki szakaszán. A 138- as megyei út mentén található, 6 km-re Fenyédtől, 12 km-re Székelyudvarhelytől és 52 km-re Gyergyószentmiklóstól. Zetelaka közigazgatási területe 192,55 km², ami a megye összterületének 2,9%- át képezi, illetve, amelynek 56%- át erdei növényzet borítja, mely ökológiai egyensúlyt és ugyanakkor felbecsülhetetlen turisztikai erőforrásokat eredményez.¹³

1. ábra. Zetelaka adminisztrációs területe

Forrás: Zetelaki önkormányzat, urbanisztikai osztálya

A község tengerszint feletti magassága 550 méter. A 2021- es népszámlálás adatai szerint 5980 lelket számlál, amiből 96,72% - a magyar nemzetiségűnek és 95,7%- a római katolikus vallásúnak vallotta magát¹⁴.

¹³ <https://www.kozbirtokossag.ro/>

¹⁴ <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

A községet az anyatelepülés, és a XIX- XX. században kialakuló 5 kisebb, közigazgatásilag hozzá tartozó falu és tanyavilág alkotja: Zeteváralja, Ivó, Sikaszó, Küküllőmező és Deság.

Keletről a Láz (817 m) és a Somos-tető (871 m) magas vulkáni fennsíkja határolja, nyugaton pedig a Nagy-Küküllő és a Bosnyák-patak vízválasztóját hordozó dombosor, a Szentkirályihegy (789 m), a Hosszúmező (751 m), a Padsarok és az Aklosdomb határolja (Zetelaka fenntartható fejlesztési stratégiája).

A fent leírt földrajzi elhelyezkedés, a település változatos térszíni megjelenése, a szórványos település-struktúra vonzó turisztikai potenciál. A település etnikai összetételéről az önálló kutatásomban részletesen is lesz szó, előljáróban azonban fontosnak tartom megjegyezni, hogy szinte színmagyar településről beszélünk. Ez azt is jelenti, hogy a település a turisztikai potenciálját a magyarországi testvértelepüléseivel összefűzött szoros kapcsolatban jól tudja kamatoztatni. Zetelaka községnek 13 testvértelepülése van. Ezek a kapcsolatok tehát nagyrészt magyarországi településekkel alakultak ki. (Egy szlovák és francia településsel is együttműködik az Önkormányzat). Az Önkormányzat szorosabb kapcsolatot ápol Balatonfenyves, Balatonföldvár, Bozsok, Derekegyház, Kismaros, Tardoskedd, Kismányok, Nagymányok, Tiszanána településekkel. Az együttműködés leginkább a kultúra és a sport területén mutatkozik meg, de Derekegyház és Bozsok települések esetében gazdasági és turisztikai kapcsolat is létezik. Testvértelepülések: Balatonfenyves-HU, Balatonföldvár –HU, Bozsok – HU, Darnózseli – HU, Derekegyház – HU, Aigueblance – FR, Gyöngyöspata – HU, Kismaros – HU, Tardoskedd – SK, Kismányok – HU, Nagymányok – HU, Tiszanána-Dinnyeshát – HU, Sárbogárd – HU (Zetelaka fenntartható fejlesztési stratégiája/ Péter (2021)).

Ami a település történetiségét illeti, Zetelaka pontos keletkezési időpontja ismeretlen. Annyit tudunk, hogy a mostani falutól észak irányban 6 km- re fekvő Deság dombon állott Zetevára- és oda fűződik a község eredete is. A nagy múltra visszatekintő falu nevét a legenda szerint Zete pogány várúrról kapta. "Van a nemes székben két véghely, egyik napkeletre Zetelaka...nevét vette Zete nevű pogány székely főembertől, kinek hajdan erős várának omladványai még most is látszanak" - írta Szigethy Gyula Mihály (1758-1837), a székelyudvarhelyi református kollégium tanára a Nemzeti Társalkodó hasábjain 1831- ben. Andrásy József (1823- 1894) zetelaki plébános szintén látta még a vár alapjait. Ő egy 1870- ben írt feljegyzésben így vall: " ... a Deság hegyre épített Zete várának alapromjai máig is láthatóak" (Historia Domus Zetelaka, 1.). Sajnos a vár maradványait,

köveinek nagy részét a környéken lakók építkezési anyagnak elhordták (pl. Boros János székely gazda, amikor 1924- ben leégett háza felépítéséhez követ hordott Zetevárától, a kövek között két bronz kancsófület talál, melyre emberfejek voltak vésve), így mára csupán az egykori vár pusztája helye maradt (Székely Közélet, XX. évf.24.sz., 1937.jún.13). A vár legendája, mely a kereszténység pogányok feletti győzelmét hirdeti, szájhagyomány útján maradt ránk. Első lejegyzése 1862- ben történt Orbán Balázs író, néprajzgyűjtő kutatómunkája során, amikor a várat meglátogatva, Zetelaki kísérelése elbeszéléséből: "De Zetelakának nemcsak jogtörténelme az, mi érdeket költhet, van itten a távol őskornak más tisztelt műemléke is, és ez a falun felől fekvő Zete, vagy Zeta várának romtöredéke..." (Orbán 1868).

Orbán Balázst követően Téglás Gábor (1848- 1916) régész és Jakab Elek (1820- 1897) történész is foglalkozott Zete várának vizsgálatával. A jelenkor román kutatói közül Iulian Martian (1867- 1937) és Constantin Daicoviciu (1898- 1973) átkutatták a vár romjait, s kutatásaik alapján Zete várat a székelyföldi dák várak csoportjába sorolták (Constantin 1960).

A pápai tizedjegyzék 1332- ben említi először a települést, ekkor Zathalaka néven. A hagyomány úgy tartja, hogy a falu a mai helyétől úgy 6 km-re feküdt a Csele- dombon¹⁵ és akkor még Cseleházának hívták. Az 1241- 1242- es év tatárjárás idején a pusztító tatárhordák Cseleházán is megjelentek (Deák 2000), az emberek a tatárok elől az erdőbe menekültek Bátor Balázs vezetésével (Orbán 1868). A tatárok, dühükben, hogy nem találtak senkit a településen felégették a falut.

Zetelaka kiváltságlevelét 1622. szeptember 25- én állították ki Gyulafehérváron. Ebben a kiváltságlevélben a fejedelem hangsúlyozta, hogy a havasok közti völgyben elterülő Zetelaka előnytelen fekvésű, gyenge minőségű termőfölddel rendelkező település, akik nagy erőfeszítések árán tudják a napi betevő falatot is előteremteni, a falu lakosságát mentesíti mindennemű adó fizetése , valamint a hadviselés kötelezettsége alól (Jakab 1901). Ezért cserébe minden év június havában, saját költségre 100000 darab zsindelyt kell felszállítaniuk Gyulafehérvárra. Kiváltságukat a későbbiekben Apafi Mihály, majd I. Lipót király is megerősítette így egészen a XVII. század közepéig ezekkel a kiváltságokkal élhettek. 1703- ban Zetelaka elveszti kiváltságát és évi 375 forint adó

¹⁵ <http://hu.wikipedia.org/w/index.php?search=Zetelaka>

befizetésére szólítják fel (Szabó 1934). A kirótt adó minden évben egyre csak emelkedett és 1765- re, Zetelaka elveszti minden előjogát.

A település arculatát és hangulatát nagyban meghatározzák a kulturális és vallási tradíciók. Évszázadokon keresztül az erdő, a fa megmunkálása biztosította Zetelaka lakói számára a megélhetést. A rendszerváltás után a fa feldolgozása mellett a turizmus is jelentős részét adja a helyi gazdaságnak. A fa nemcsak a helyiek megélhetését tette lehetővé, hanem ahhoz is hozza járult, hogy a község lakói igen gazdag székely épített örökséggel büszkélkedhessenek. A tájjellegű házak, a székely kapuk sokasága gyönyörködteti az ide ellátogató turistákat.

Zetelaka község igen kedvelt székelyföldi turisztikai központtá nőtte ki magát az utóbbi évtizedekben. 2022 júniusában ¹⁶ helyi érdekeltségű turisztikai településsé nyilvánították ami, a település fejlesztési lehetőségeit bővíti, több uniós forráshoz juthat szálláshelyek létesítésére pályázhatnak vissza nem térítendő támogatást. Ugyanakkor egyfajta státusz szimbólumot is jelent Zetelaka számára ez a besorolás. A település további pozitívuma, az épített öröksége mellett a Hargita hegység közelsége, a természeti adottságok szépsége, a zeteváráljai víztározó, az ivói vadaspark valamint az ivói vízi fürész is erősítették a község vonzerejét. Az ide érkező látogató azt keresi, ami saját településéből már kiveszőfélben van, vagy éppenséggel teljes egészében hiányzik. Az itt élő emberek, a hagyományok, a falusi környezet, a vallási értékek, az eredeti kultúra megőrzésében látják a turizmus fejlődését és hosszú távon való fennmaradását. A település vonzerejét olyan tevékenységek jelentik, melyeket a székely közösségek paraszti életmódja, étkezési szokásai, mulatságai a mai napig élő hagyományokként őriznek. Az ide látogató turista számára a környezet nyújtotta lehetőségek mellett alkalma adódik arra, hogy betekintést nyerjen egy falusi disznóvágás, egy kenyérsütés pillanataiba. Megtapasztalhatja, hogy hogyan készül a házi sajt, vagy, hogy éppen, hogyan kerül a friss tej reggelinél az asztalra.

Zetelaka és környéke, mint turisztikai desztináció úgy a belföldi, mint a külföldről érkezett turista számára kedvelt úticél, akik a székely kultúra értékeivel, a székely ember életformájával kívánnak megismerkedni. A helyi vendégfogadó pedig legjobb tudása szerint próbál eleget tenni, figyel arra, hogy az idelátogató ne csak szemlélője, hanem

¹⁶ <https://kronikaonline.ro/erdelyi-hirek/fellenditenek-a-turizmust-tobb-erdelyi-helyseg-valt-helyi-erdekeltsegu-turisztikai-telepulesse>

aktív résztvevője legyen ennek a tradicionális világnak. A helyi tájjellegű ételek, a hagyományok tárháza, a friss tiszta levegő, a csend, a nyugalom igazi feltöltődést tud adni, ami kimozdítja a nagyváros rohanó emberét a szürke hétköznapi mókuskerekéből.

A zetelaki ember számára egyre fontosabb az a tudás, amit örökölt szüleitől, nagyszüleitől és melyet úgy érez, hogy kötelessége átadni utódainak. Az önálló kutatásomban részletesen bemutatom, hogy milyen kiaknázott és kiaknázatlan lehetőségek vannak Zetelakán a turizmus területén.

2. Önálló kutatás

2.1. Anyag és módszertan

Kutatásom célja egyrészt az volt, hogy feltérképezzem Zetelaka turisztikai adottságait. Ezt mindenekelőtt szekunder adatok, források összegyűjtésével végeztem el. Másodsorban célom volt, hogy megkeressem, azokat a lehetőségeket, melyek segítségével községünkben a falusi turizmus fellendülhet. Közösségünk tagjaiban nagyon erős identitástudat él, hagyományaink olyan széles tárházzal rendelkeznek, melyek kár lenne, ha feledésbe merülnének. Kutatásom fő része a kereslet- kínálati oldal vizsgálata, valamint interjúk a szálláshely szolgáltatóival, melyek egy kötetlen beszélgetés formájában zajlottak le. Mivel én is ennek a közösségnek a tagja vagyok, ismerősként, barátként fogadtak. Kutatásomat a kvalitatív illetve a kvantitatív módszerek segítségével párhuzamosan végeztem. Két kérdőívet készítettem, mellyel két célcsoportot céloztam meg.

Az I. kérdőív (1.sz melléklet) a falusi vendégfogadókhoz szólt, melyet nyomtatott formában, személyesen juttattam el a vendégfogadókhoz, egy előzetesen egyeztetett időpontban. Miután tájékoztattam őket a felmérés céljától, egy kötetlen beszélgetés keretén belül történő interjú során hasznos információk birtokába jutottam. A megkeresett vendégfogadók (80) mind szívesen kitöltötték a kérdőíveket.

1.Hipotézis: - a vendégfogadók legnagyobb kihívását a marketingtudás és az idegen nyelvtudás hiánya jelenti.

2.Hipotézis: - községünkben vendégfogadással foglalkozók jelentős része az idősebb korosztályból kerül ki.

A II. kérdőív (2. melléklet), a turisták számára készült azzal a céllal, hogy megismerjük a falusi szálláshelyeket igénybe vevő turisták jellemzőit, motivációit és igényeit és ezek ismeretében javaslatot tegyünk a szállásadók felé.

1.Hipotézis: - a falusi vendégfogadók célcsoportja az idősebb korosztály.

2.Hipotézis: - a legfontosabb szempontok, melyek alapján a turista a falusi szálláshelyet kiválasztja a megközelíthetőség, a zöldövezet, a falusias környezet, a helyi gasztronómia és az ismerősök, barátok ajánlása.

A kérdőívek egy részét a zetelaki vendégfogadók bevonásával juttattam el az éppen ott tartózkodó vendégek részére. Az adatgyűjtés jelentős részét a 2023 november 10 és 2024 január 10 között a községbe látogató turisták adták, szám szerint 126 turista, melyből 79 külföldi és 47 belföldi volt. A lekérdezés a zetelaki szálláshely szolgáltatókon keresztül történt. A kérdőíveket nyomtatott formában a szálláshelyek vezetőinél hagytam, ahol a vendéget távozásnál felkérték a kitöltésre. Majd a kitöltött kérdőíveket összegyűjtöttem a szálláshelyről. Kutatásomban, a nov.10 és jan.10 közötti időszakban teljes lekérdezésre törekedtem. Az volt a cél, hogy a községben megforduló minden turista számára juttassak el kérdőívet. Sajnos, a kérdőívet nem töltötte ki az összes látogató.

Az adatgyűjtés megvalósításának második része online formában történt, itt 71 kérdőívet töltöttek ki a 2023 november 10 és 2024 január 10 közötti időszakban..

2.2.A szekunder vizsgálat eredményei

2.2.1. Demográfiai helyzetkép

A demográfiai elemzés, a község emberi erőforrásainak feltérképezése során, a Zetelaka községben zajló népesedési folyamatokat igyekszik feltárni, rámutatva az abban rejlő potenciálra és az abból fakadó szükségletekre is (Forrás: Insse.ro).

A közép- romániai fejlesztési régió lakosságának 13%- át Hargita megye lakossága adja. A terület a 2021- es adatok szerint 310867 főt számlál, melynek 12,96 %- a román, míg 81,21%- a magyarnak vallotta magát. Az állandó lakosság nagyobb része 57,4 %- a vidéki, míg 42,6 %- a városi környezetben él.

Zetelaka a jelenlegi 5987 (2. táblázat) lakosságával az ötödik községközpont Hargita megye népsűrűségét tekintve, csak Parajd (6502), Gyergyóremete (6165), Korond (6135) és Csíkszentdomokos (6110) községek előzik meg.

Nagyon fontos megemlíteni, hogy miközben az ország, a Közép- Régió és Hargita megye népességének száma rohamosan fogyatkozik, addig a település lakosságának száma csak egy enyhe csökkenést mutat. Az állandó lakosság csökkenése az elmúlt 30 évben csupán enyhe, 0,62 %- os csökkenést mutat (2. táblázat).

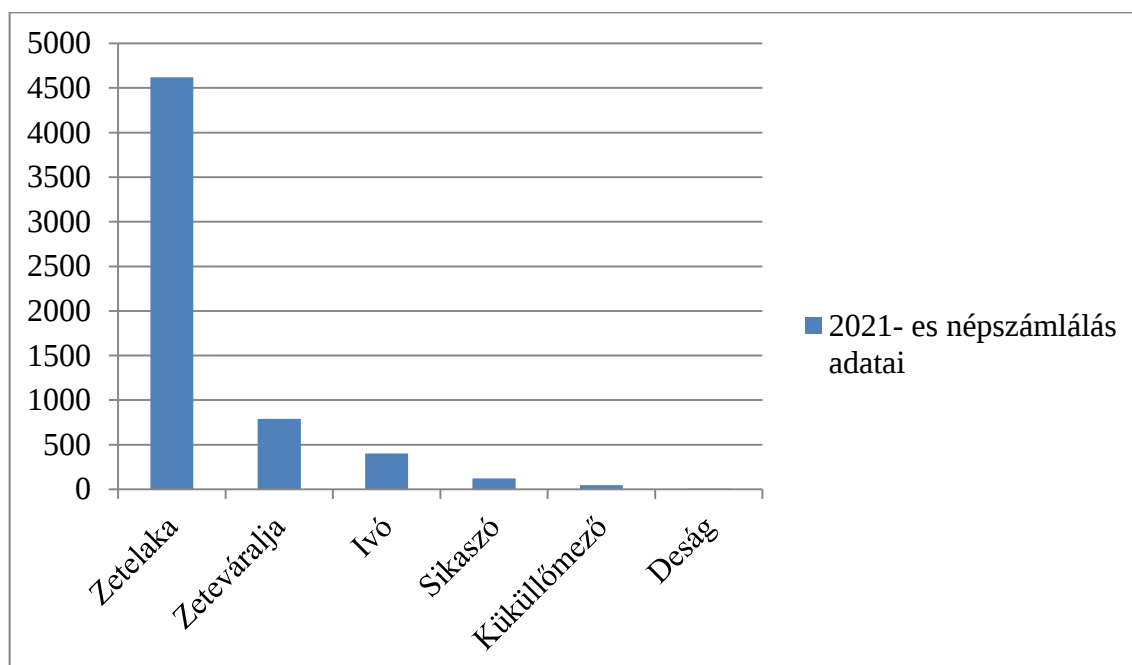
2.táblázat Zetelaka lakosságának alakulása 1991- 2021 közötti években

ÉV	TELJES LAKOSSÁG
1991	6024
2001	5753
2011	5996
2021	5987
Népességfogyás 30 év alatt	37 (0,62 %)

Forrás: Saját szerkesztés a Romániai Statisztikai Hivatal adatai alapján

Zetelaka község állandó lakosságának túlnyomó része, Zetelakán, a községközpontban él.

2. ábra. Zetelaka község lakosságszáma a 2021- es népszámlálási adatok alapján

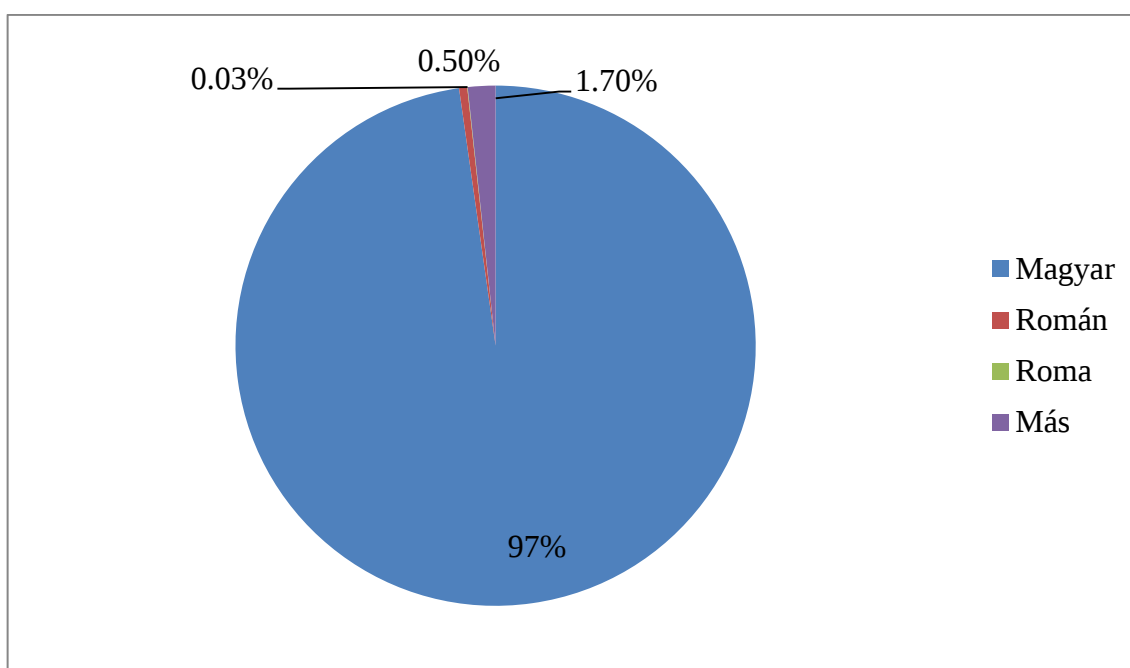

Forrás: Saját szerkesztés a Zetelaki önkormányzat, személy nyilvántartó osztálya adatai alapján

Jelentősen kevesebb Zeteváralja lakossága. Ivó, Sikaszó, Küküllőmező, Deság állandó lakossága a község alig 10,66 %- át adja, miközben ezek a települések turizmus szempontjából a község vonzerejének meghatározó tényezői, a falusi turizmus nélkülözhetetlen pillérei (2. ábra).

A 2021- es népszámlálás adatai szerint Zetelakán a nemzetiségi megoszlás az alábbiak szerint módosult:

3. ábra. Nemzetiséghez való tartozás Zetelakán (%)

Forrás: Saját szerkesztés a Romániai Statisztikai Hivatal adatai alapján

A lakosság 99,5%- a magyar anyanyelvű, 0,5%- a román, roma anyanyelvű nek csupán 2 személy vallotta magát, 95 személy esetében pedig nincsen adat (3. ábra).

A községhez tartozó településeken a magyarok aránya magas. Zeteváralján a magyarok aránya 98,1 %, Ivóban 99,3%, Sikaszóban 99,1%, Küküllőmezején és Deságon a lakosság teljes egészében, vagyis 100%- ban magyar.¹⁷

Zetelaka a jelenlegi 5987 lakosságával az ötödik községközpont Hargita megye népsűrűségét tekintve, csak Parajd (6502), Gyergyóremete (6165), Korond (6135) és Csíkszentdomokos (6110) községek előzik meg.

¹⁷ <http://statisztikak.erdelystat.ro>

3. táblázat Természetes és tényleges szaporodás/Fogyás Zetelakán 1991- 2021 között

Évek	1991	2001	2011	2021
Születések száma	81	62	59	62
Elhalálozottak száma	75	72	69	85
Természetes szaporulat/fogyás	6,8	-1,6	-1,6	-3,8
Érkezett a községbe	18	45	23	14
Távozott a községből	63	71	84	32
Vándorlási egyenleg	-7,4	-4,3	-10,2	-3,1
Tényleges szaporodás/fogyás	-0,6	-5,9	-11,8	-6,9

Forrás: Saját szerkesztés a Romániai Statisztikai Hivatal adatai alapján

A népesség alakulása a 1991- 2021- es időszakban ugyan csökkenést mutat, mégsem tapasztalható drasztikus lélekszámfogyás. Az 1991- es évhez képest 2021- ben csupán 37 lakossal számlálunk kevesebbet, tehát a 30 év alatt alig észlelhető csökkenéssel kell számolni. Ezzel a csökkenéssel, Hargita megye nagyközségei közül Zetelaka statisztikája mutatja a legkedvezőbb demográfiai adatot¹⁸. A lakosságszám negatív alakulására leginkább a ki- és elvándorlás ad magyarázatot.

2.2.2. Zetelaka község infrastrukturális adottságai

Közúti infrastruktúra

Zetelaka közigazgatási területének a hegyvidékhez való tartozása miatt az úthálózat sűrűsége viszonylag alacsony.

A község közúti infrastruktúrája a következőkből áll:

- megyei utak- DJ 138 (DN 13A/ Székelyudvarhely- Gyergyószentmiklós), 23 km hosszúságban

¹⁸ <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#!/pages/tables/insse-table>

- községi utak:

- DC 168 (Zetelaka- Zeteváralja) 3,73 km hosszú
- DC 60 (Zeteváralja- Deság) 800 m hosszú
- DC 171 (Zetelaka- Székelyvarság) 2,4 km hosszú
- DC 174 (Ivó- Deság) 3,1 km hosszú
- DC 315 (Zeteváralja- Ivó) 8,0 km hosszú

- utcahálózat: - a 13 közösségi utca némelyikének útszélessége 7 m alatt van, egyes területeken csupán 5 m- ig terjed az útszélesség.

- kitermelési utak (erdei utak)- a gazdasági kitermelés érdekében készültek. Útvonaluk általában a vízrajzi hálózatot követi, vagy a Hargita hegység oldalán kapaszkodnak fel. Néhány erdei út a hegyi turistautak sűrű hálózatával folytatódik (Zetelaki önkormányzat, Urbanisztikai osztály).

Elérhetőségek

• **közüti:** - a 138- as megyei úton, mely Székelyudvarhelyt Gyergyószentmiklóssal köti össze DNY- ÉK- irányában keresztezi a települést, a 13A országút (Szováta- Székelyudvarhely- Csíkszereda) felől érkező bekötőút a fő kommunikációs útvonal, amely a Hargita hegységet átszeli a Tolvajos hágón keresztül, a 13B országút (Gyergyószentmiklós- Parajd). A 13A országút biztosítja a kapcsolatot a 13-as országúttal Brassó- Segesvár- Marosvásárhely- Kolozsvár irányában.

A távolság a megyeszékhelytől, Csíkszeredától 54 km, Bukaresttől, az ország fővárosától pedig 299 km. A távolság más városközpontokhoz képest: Segesvár 62 km, Marosvásárhely 110 km, Brassó 117 km, Sepsiszentgyörgy 119 km, Nagyszeben 157 km, Kolozsvár 201 km, Székelyudvarhely 12 km, amely egyben a környék legfontosabb városa, mellyel társadalmi- gazdasági- kulturális kapcsolat van.

•A vasúti infrastruktúra:

A vasúti kapcsolatot két vasútállomás biztosítja:

A székelyudvarhelyi vasútállomás (13 km- re) a 308-as műsodlagos vonalon (Segesvár- Székelyudvarhely) található, amely a 300- as fővonalhoz (Bukarest- Brassó- Segesvár- Tövis- Kocsárd- Kolozsvár- Nagyvárad) kapcsolódik. Ehhez az állomáshoz a település

közúton kapcsolódik, meghatározott menetrend szerinti közlekedés van Zetelaka irányában.

A csíkszeredai vasútállomás (52 km-re) a 400- as főútvonalhoz kapcsolja (Brassó- Csíkszereda- Maroshévíz- Dész- Nagybány- Szatmárnémeti).

A vasúti távolság Bukarest és Székelyudvarhely állomás között 271 km (a 300-as fővonalon és a 308- as mellékvonalon).

A legközelebbi repülőtér, amely kiszolgál(hat)ja a községet, a Marosvásárhely Nemzetközi Repülőtér, amely 110 km-re takálható.

2.2.3. Települési infrastruktúra

Központosított vízellátás: - Zetelaka lakosságának kb 75%- át, Zeteváralja és Ivó települések lakosságának mintegy 50%- át szolgálja ki.

Központosított rendszer: Ivó faluban 748 m magasságban víztározó tavat építettek, víztisztítóval ellátva. A tó ivóvízzel látja el a következő településeket: Zetelaka, Zeteváralja, Ivó, Küküllőkeményfalva, Máréfalva, Székelyszentkirály, Székelyfansal, Ülke és Székelyszenttamás. A tó átlagos áramlása 0,09 m³/sec.

A víz befogása saját forrásból történik, betoncsövekkel megerősített kutakon keresztül. A vizet különböző térfogatú átjáró tartályokban halmozzák fel. A tartályban lévő víz gravitációs erővel jut el a fogyasztóhoz, a terep konfigurációja ezt lehetővé teszi. Az elosztó hálózat teljes hossza kb 25 km, az ivóvíz ellátó létesítmények kapacitása 850 m³/nap.

Kanalizálás: központosított rendszeren keresztül történik. A meglévő csatornahálózat 12 km hosszú. A csatornahálózat bővítését célzó projekt jelenleg folyamatban van.

Villamos energia ellátás: az országos energiarendszertől történik, négy darab 20kv-os légi állomáson keresztül, melyhez a település 98%- ban csatlakozott. A központi hálózathoz való hozzáférés nélküli tanyák áramfejlesztőket vagy mikro- vízerőműveket használnak.

A közvilágítási hálózat a község minden utcája mentén jelen van.

Telekommunikáció: csatlakozva van a Hargita megye fő száloptikai telefonhálózatához, valamint a teljes közigazgatási területet lefedi a mobiltelefon- szolgáltatás. A községben található egy posta is.

Földgáz hálózat: jelenleg nem rendelkezik a község földgáz hálózattal, de a község határában található gázvezeték, így a lehetőség adott a vezetékek lefektetésére és későbbi csatlakozására.

Hő ellátás: nincs központosított hő ellátó rendszer, az épületek fűtési forrása a kizárólag faüzemanyagot használó hő központokkal vagy kályhákkal történik.

Hulladékkezelés: jelenleg a község hulladékkezelése a községi háztartási közszolgáltatón keresztül valósul meg, mely rendelkezik a szükséges eszközökkel. A begyűjtési és tárolási szolgáltatásokat nyújtó vállalat biztosítja a háztartási hulladék szállítását a Cekend- hegyen található hulladéklerakóba (Zetelaki önkormányzat, Fejlesztési osztály).

2.2.4. Munkaerőpiac és foglalkoztatás Zetelaka községben

Zetelaka községben a foglalkoztatottak száma a következőképpen alakult a 2017-2020 közötti években. 2018- ban jelentős növekedés tapasztalható 2017- hez képest, pontosabban 76 fővel, ez az érték 2019- ben 9 fővel csökkent, de 2020- ban további emelkedés észlelhető (4. táblázat). Ugyanakkor nagyon fontos megjegyezni, hogy a Zetelaka községben székhellyel rendelkező vállalatok átlagos munkavállalói létszáma nagyon alacsony a község összlakosságához képest.

4.táblázat Foglalkoztatottak száma Zetelaka községben

Év	Foglalkoztatottak száma
2017	442
2018	433
2019	438
2020	424

Forrás: Saját szerkesztés Zetelaka község Adó és illetékek osztálya adatai alapján

A vidéki vállalkozókat vállalkozásuk létrehozásában a helyi munkaerőpiac korlátozott lehetőségei motiválják, így igyekeznek önmaguk számára a megélhetést

megteremteni, anélkül, hogy el kellene hagyniuk közösségüket, családjukat. A település túlélésének elengedhetetlen része a helyi adottságokhoz igazodó gazdaságpolitika kialakítása. Az utóbbi években elindult egy olyan fórum- sorozat, ami az önkormányzat és más hivatalos intézmények között, illetve a gazdasági szereplők közötti kölcsönös tájékoztatást teszi lehetővé. Azok a vállalkozások tudnak sikeresek lenni, amelyek képesek megteremteni és növelni versenyképességüket, valamint fejleszteni tudják üzleti és működési környezetüket.

Zetelakán jelenleg 144 kereskedelmi társaság van bejegyezve, ebből 142 korlátolt felelősségű társaság és 2 kezdő korlátolt felelősségű társaság (ONRC, lista firme.ro). A község legnépszerűbb tevékenységi területei: közúti áruszállítás (Caien kód- 4941), fakitermelés, bányászati és építőipari gép nagykereskedelme (Caien kód- 4663).

5.táblázat Fontosabb tevékenységi területek Zetelaka községben az üzleti forgalom alapján:

Kódok és tevékenységek megnevezése	Üzleti forgalom- 2021
CAEN 4941- Közúti áruszállítás	17,1 millió lej- 3,9 millió euró
CAEN 4663- Bányászati és építőipari gép nagykereskedelme	14 millió lej- 3,2 millió euró
CAEN 220- Fakitermelés	7,6 millió lej- 1,7 millió euró
CAEN 4773- Gyógyszer kiskereskedelem	6,7 millió lej- 1,6 millió euró
CAEN 1610- Fűrészárugyártás	4,4 millió lej- 0,8 millió euró
CAEN 55- Szálláshely- szolgáltatás	0,4 millió lej- 0,09 millió euró

Forrás: Saját szerkesztés a ONRC, lista firme.ro adatai alapján

6.táblázat Top vállalkozások Zetelaka községben 2020- ban

Üzleti forgalom alapján	Alkalmazottak száma alapján	Nyereség alapján
Prod-Com Sikasau SRL 3,2 millió euró	Faragó Com SRL 66 alkalmazott	Prod-Com Sikasau SRL- 966.008 euró
Egopoint SRL 2,2 millió euró	Fevisti Imob SRL 3 alkalmazott	Elk Farm SRL 366.418 euró
Faragó Com SRL 1,6 millió euró	Abc Mobil SRL 27 alkalmazott	Zs.M Manufacturing SRL-198.011 euró
Fevisti Imob SRL 1 millió euró	Neval SRL 25 alkalmazott	Fevisti Imob SRL 157.349 euró
Levkom Impex SRL 848.779 euró	Berke Integrator SRL 18 alkalmazott	Egopoint SRL 153.108 euró

Ha a turizmus szereplőt vizsgáljuk külön, akkor összesen 35 kereskedelmi társaság fejt ki tevékenységet Zetelaka községben, az alábbi felosztásban:

7. táblázat A turisztikai ágazat forgalmának alakulása a 2017- 2021- es években:

Sz.	TEÁOR BESOROLÁS	% üzleti forgalom	% gazdasági mutató
1.	Szállodák és egyéb szálláshelyek	61,17 %	70,00 %
2.	Éttermek és egyéb étkezési szolgáltatások	35,64 %	23,33 %
3.	Utazási irodák, egyéb foglalkoztatási szolgáltatások és turisztikai segítségnyújtás	2,47 %	3,33 %
4.	Sport, szabadidős és szórakoztató tevékenységek	0,72 %	3,33 %

Forrás: Zetelaka község fenntartható fejlesztési stratégiája 2021- 2027

2.2.5. Szálláshelyek:

A romániai szállás besorolási rendszer margarétás rangsorolást alkalmaz. Egy szálláshely maximum, öt margarétát szerezhethet meg. Zetelaka községben a 2020-as

statisztikai mérés idején (8. táblázat) összesen 12 három margarétás szálláshely volt elérhető, melyek erős középkelet-középkategóriát képviselve jól felszerelt szobákkal, rendezett környezettel és minőségi szolgáltatásokkal várják vendégeiket. Emellett számos két margarétás szálláshely is megtalálható településünkön. A faluban többen kínálnak kiadó szobákat bevételeik kiegészítése céljából, de ez a réteg nem tud olyan nagyságú bevételt megvalósítani, mint a hivatalosan működő szállásadók.

8. táblázat Szobák száma, szállástípusok

Település	Szobák száma	Szállástípusok
Zetelaka	218	42 panzió (3 három margarétás, 29 két margarétás, 6 egy margarétás) 16 vendégház (7 két margarétás, 4 egy margarétás) 2 kulcsos ház (1 két margarétás)
Zeteváralja	230	15 panzió (6 két margarétás, 2 egy margarétás) 11 vendégház (2 két margarétás, 1 egy margarétás) 22 kulcsos ház (1 három margarétás, 10 két margarétás) 1 kemping 1 hagyományos vendégház
A víztározó környékén	61	Összesen 19 vendégház és kulcsos ház van (1 három margarétás, 2 két margarétás panzió, illetve 1 három margarétás és 7 két margarétás kulcsos ház)
Sikaszó	51	1 kétmargarétás panzió, 5 kulcsos ház, 4 vendégház
Ivó	147	Összesen 36 vendégfogadó egység van (1 három margarétás panzió, 8 vendégház, 18 kulcsos ház)
Deság	60	Összesen 3 panzió (1 három margarétás, 2 két margarétás) 3 vendégház, 3 kulcsos ház

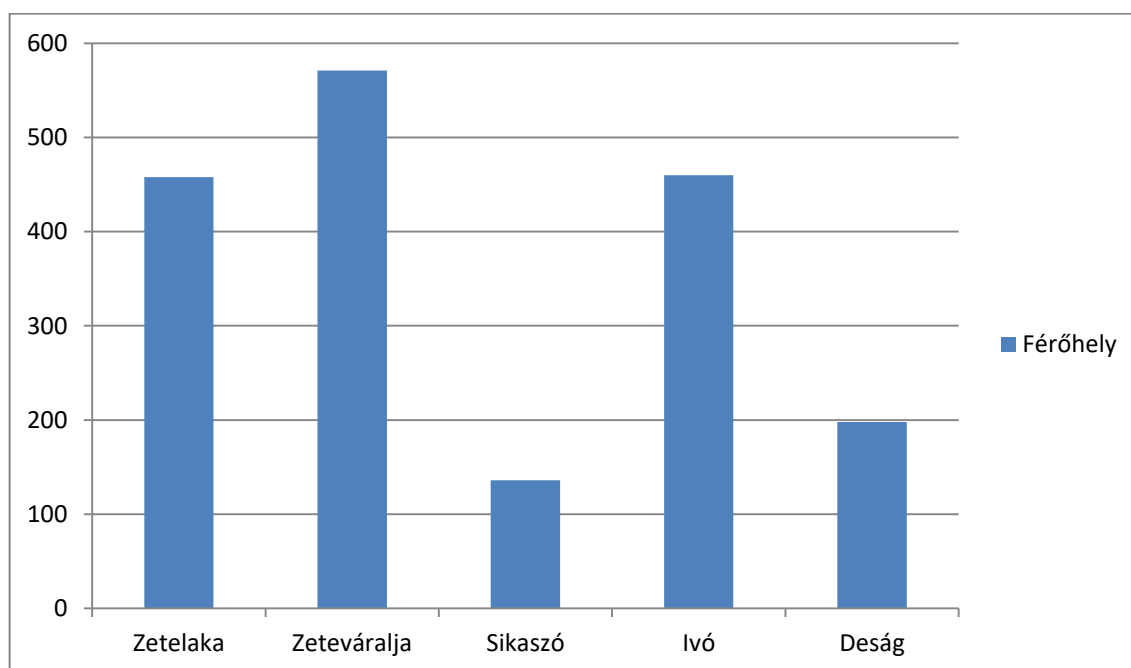
Forrás: Stratégia-program de dezvoltare locală prin promovarea de obiective de investiții în zona munților Harghita

A zetelaki vendégfogadók körében az tapasztalható, hogy a szállásadók számának a növekedésével, olyan természetes versenyhelyzet alakult ki településünkön, amely minőségi szolgáltatások megteremtésére törekszik.

A fenti (8.táblázat) összegezi a 2020- as adatok alapján a Zetelaka községben elérhető hivatalos szálláslehetőségeket. A szállásadókkal való beszélgetés során az derült ki, hogy a településen túl sok a szálláshely, ezért szezon idején is előfordul, hogy üresen állnak a kiadó szobák egy része.

A 2020- as évi statisztika szerint 767 férőhely volt községünkben, mely településenként a következőképpen oszlott el (5. ábra): Zetelakán 458, Zeteváralján 571, a víztározó környékén 150, Sikaszóban 136, Ivóban 460 és Deságon 198 férőhellyel várják az idelátogató turistát.

4. ábra. Férőhelyek száma 2020- ban

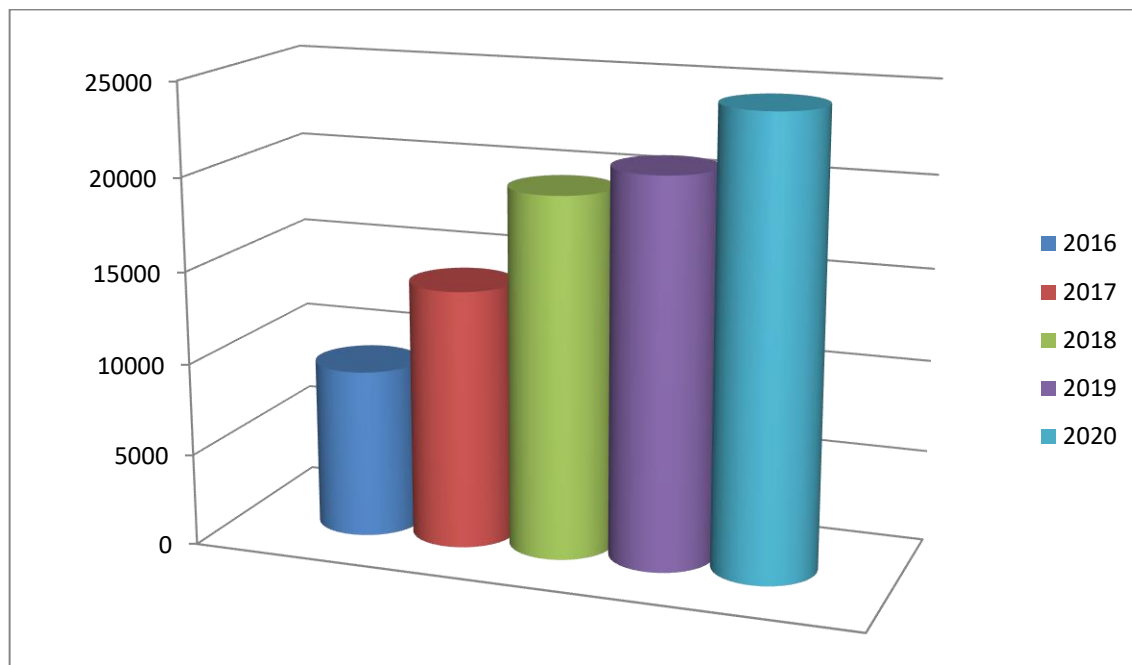
Forrás: Saját szerkesztés a Romániai Statisztikai Hivatal adatai alapján

2.2.6. Vendégéjszakák száma:

A vendégéjszakák száma 2016 óta folyamatosan növekedik 2020- ban már 24451 vendégéjszakát regisztráltak a Romániai Statisztikai Hivatal nyilvántartásában. A vendégéjszakák növekedési ütemét a 6. ábra szemlélteti, 2016- ban községünkben a turisták 9158 éjszakát töltöttek el, ami 2017- re a 35%- al növekedett. A 2018- as évben

a vendégéjszakák növekedése elérte az 53%-ot, 2019-re 56%-os növekedést mutatott, 2020-ra ez a növekedés a 2016-os évhez viszonyítva elérte a 63%-ot (5. ábra).

5. ábra. Vendégéjszakák száma

Forrás: Saját szerkesztés a Romániai Statisztikai Hivatal adatai alapján

2.3. A primer kutatás eredményei

2.3.1. A vendéglátókat felmérő vizsgálat eredményei

Az I. kérdőív kapcsán, melyet a szálláshely szolgáltatói körében végeztem, a válaszadók, túlnyomó része (66%) a nők köréből került ki, melyek közül elsősorban (40%) a 45 év fölötti korosztályban képviselteti magát (9 táblázat).

A vendégfogadással foglalkozó férfiak (34%-ot) tesznek ki. A korcsoport-szerkezet a következőképpen alakult: 45 év fölötti 8%, 36- 45 év közötti korcsoport 19%, 26- 35 év között 4%, 18- 25 év között pedig 3% tevékenykedik (9 táblázat).

9. táblázat A vizsgálatban szereplő adatközlők szocio- demográfiai jellemzői

Vendéglátók jellemzői (%),(N=80)		
Nő	66	
Férfi	34	
Életkor	Nő (%)	Férfi (%)
18- 25	0	3
26- 35	16	4
36- 45	10	19
45 fölött	40	8
Végzettség		
Szakképzetlen	0	
Szakiskola/ Tanfolyam	12	
Szaklíceum	60	
Felsőfokú szakképzés	28	

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves kutatás alapján

Szakképzettségüket tekintve a vendégfogadók több mint fele (60%) középiskolai végzettséggel rendelkezik, 28% felsőfokú végzettséggel, míg a maradék 12% szakiskolával, vagy valamilyen szakirányú tanfolyammal rendelkezik. A megkérdezettek között egyetlen szakképzetlen sem volt (9 táblázat).

A vállalkozások szinte fele (49%) az 1989- es változások után (a kommunizmus összeomlása) jött létre, 2000- 2009 között 18% míg 2010 után 33% vállalkozás alakult meg (10 táblázat).

A vállalkozások jelentős része (67%) igény szerint, 21% napi egyszeri ellátást kínál, 12% pedig önellátásos (10 táblázat).

A vállalkozás beindításának körülményeit 57% önerőből jelölte meg, 19% pályázat segítségével indította be, 16% rokonokkal társulva és csupán 8% vett igénybe különböző típusú kölcsönöket (10 táblázat).

A vállalkozás beindításának motivációjaként legtöbbször (76%) a kiegészítő jövedelmet jelölték meg, ami arra enged következtetni, hogy a vendégfogadók nagy többsége falusi vendégfogadással egészíti ki a család jövedelmét. A körülmények adottságát 13% használta ki és 11 %-nak volt ez a szakmája, a szakmai felkészülés a sikeres vendégfogadás egyik kulcs tényezője (10 táblázat).

10. táblázat A vendégházak szolgáltatásainak jellemzői (%)

A vállalkozás alapításának éve	
1989 után	49
2000- 2009	18
2010 után	33
Ellátás	
Önellátós	12
Napi 1x étkezés	21
Napi 3x étkezés	0
Igény szerint	67
A vállalkozás beindításának körülményei	
Pályázat	19
Önerő	57
Rokonok, ismerősök	16
Banki kölcsön	8
A vállalkozás beindításának motivációi	
Kiegészítő jövedelem	76
Adott körülmények	13
Ez a szakmája	11
Vendégkör	
Külföld	76
Belföld	24

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves kutatás alapján

Vendégkörük nagyobb részét (76%) külföldi vendégek teszik ki, leginkább az anyaországból érkeznek (10 táblázat).

Internetes hirdetés és szórólapok segítségével hirdetik magukat (91%), valamint internetes hirdetés által (80%). A válaszadók 80%-ban a beírható opcióhoz az ismerősök, barátok, visszajáró vendégek ajánlását írták be. A megkérdezettek közül viszont senki sem élt a televíziós hirdetés lehetőségével.

A válaszadók 81%-a a táj szépségét, a hagyományőrző tevékenységeket valamint a helyi gasztronómiát jelölte meg a turizmus fejlődését elősegítő tényezőként. 12% szerint

a hagyományok, a gasztronómia és a vendégszeretet, 7% szerint elegendő a táj szépségére és a vendégszeretetre alapozni.

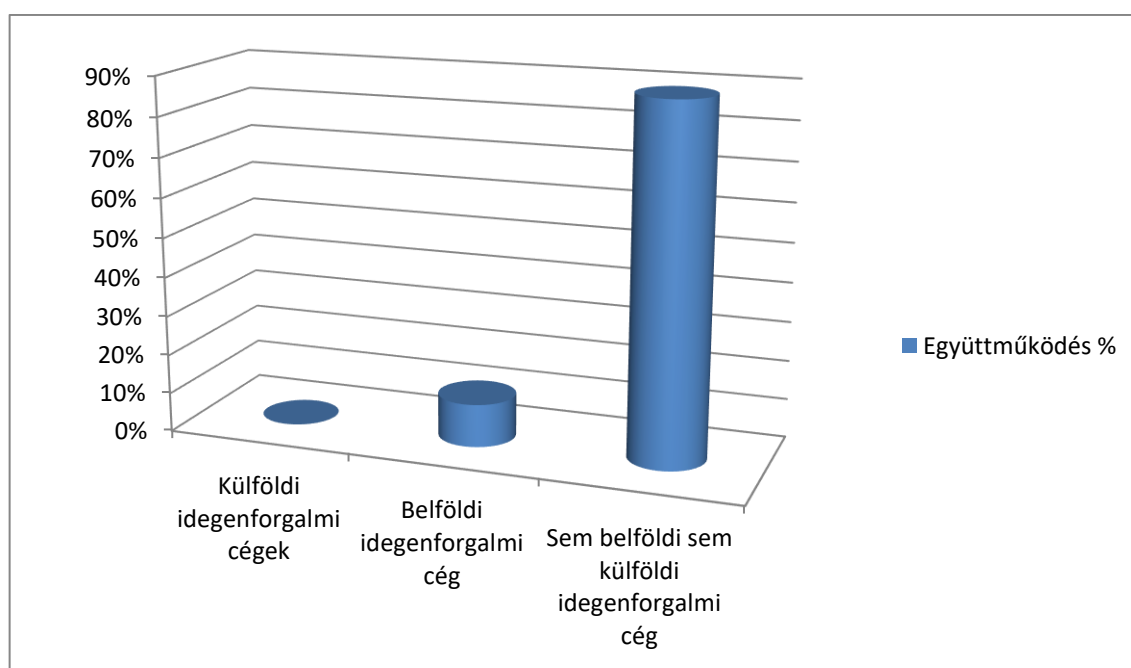
A cégekkel való együttműködés nagyon csekélynek mondható, 11% működik együtt belföldi idegenforgalmi cégekkel, 89% sem belföldi sem külföldi idegenforgalmi cégekkel nem áll kapcsolatban (7. ábra).

Ami valóban nehézséget okoz a tevékenységük során (41%) az a marketingtudás hiánya, valamint a nyelvtudás hiánya (29%). Megemlítték még a programszervezés nehézségeit (18%), a felújítási költségeket (8%), míg a maradék (4%) a bürokrácia útvesztőiben való eligazodást nevezte meg.

A vállalkozás jobb működésén a reklám lehetőségek, a programszervezés, az információnyújtás (76%) segítene leginkább, 18% a pályázatokban látja a lehetőséget, míg 6% az önkormányzat részéről várna segítséget adócsökkentés vagy teljes adómentességi kedvezmény létrehozásával.

A vállalkozók nagy részben (79%) a helyi önkormányzattól, valamint (21%) a helyi szervezetektől várnak segítséget. A pályázati kedv sem valami kimagasló a kutatás szerint: - 68% még sosem pályázott, 9% már pályázott, de sikertelenül, 19% pályázott az eddigiekben sikerrel, 4% pedig sosem pályázna.

6. ábra. Idegenforgalmi cégekkel való együttműködés

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves kutatás alapján

A falusi turizmusban tevékenykedő szállásadók számára több olyan információs forrás elérhető, melyeknek segítségével javíthatnak vállalkozásuk hatékonyságán. A megkérdezett vendégfogadók információs forrásai között első helyen az internet szerepel (46%), ezt követi (24%) a vállalkozásokkal való kapcsolattartás általi információszerzés, a sajtó- rádió (19%) által szerzett információk és végül (11%) az önkormányzatok révén szerzett információk (11. táblázat).

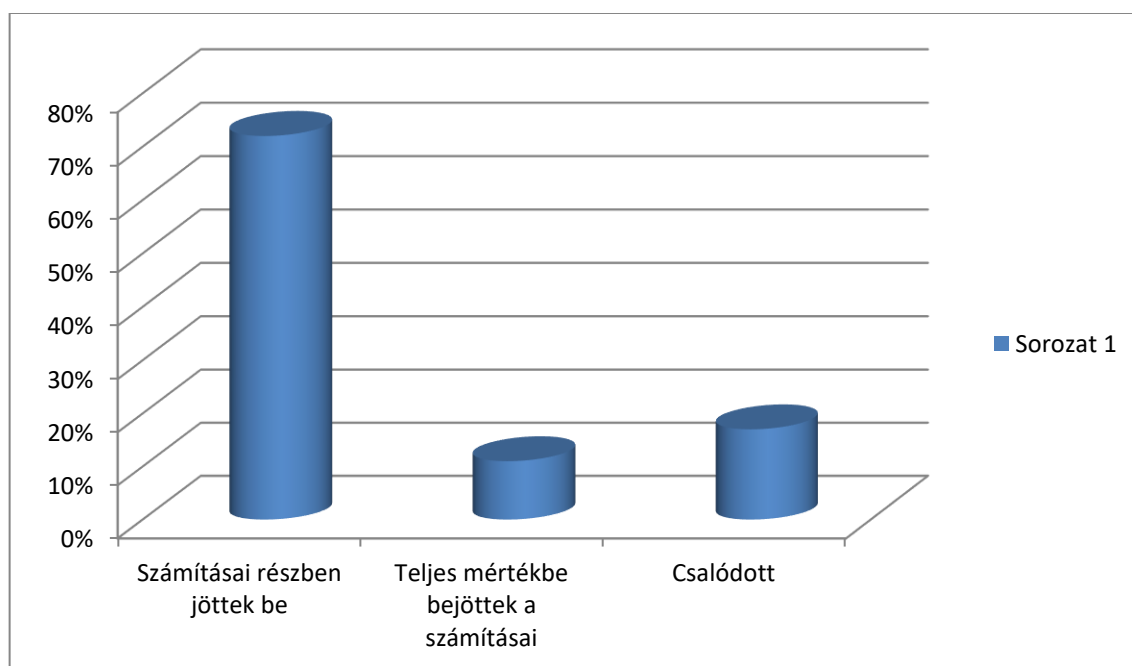
11. táblázat A vendégfogadók információs forrásai (%)

Internet	46
Sajtó- rádió	19
Önkormányzat	11
Más vállalkozók	24

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves kutatás alapján

Az elégedettség vizsgálat szerint, a vállalkozók jelentős részének (72%) a számításai csak részben, 11%- uknak teljes mértékben bejöttek, míg a maradék 17% csalódott (8. ábra).

7. ábra Elégedettség mérése

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves kutatás alapján

2.3.2 A turistákat felmérő vizsgálat eredményei

A kérdőíves megkérdezés segítségével vizsgáltam a községünkben 2023 november 10 és 2024 január 10 közötti időszakban tartózkodó turistákat (126 fő). Ehhez adódott hozzá a kérdőívet online kitöltők adatbázisa (71 fő).

12. táblázat. A vizsgálatban szereplő adatközlők szocio- demográfiai jellemzői

Nemek szerinti megoszlás (%), (N=197)	
Nő	59
Férfi	41
Életkor	
14- 24 között	10
25- 34 között	15
35- 44 között	35
45- 60 között	24
60 fölött	17
Lakóhelye	
Falusi környezet	39
Városi környezet	61
Családi állapot	
Egyedülálló	30
Házass	52
Elvált	15
Özvegy	3
Végzettség	
Szakiskola	5
Líceum	62
Főiskola/Egyetem	29
Egyéb	4

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves kutatás alapján

A felmérés során kiderült, hogy a nők 59%- ban, míg a férfiak 41%-ban vettek részt a felmérésben. Mindegyik korosztály képviseltette magát, de leginkább a 35- 44 év közöttiek (35%). Őket a 45- 60 közötti korosztály követi (24%), majd a 60 fölöttiek

(17%), a 25- 34 közöttiek (15%), míg a 14- 25 év közötti korosztály kevésbé (10%) képviseltette magát (12. táblázat).

Lakóhelyüket tekintve 39% falusi környezetből került ki, 61% pedig városi környezetből érkezett (12. táblázat).

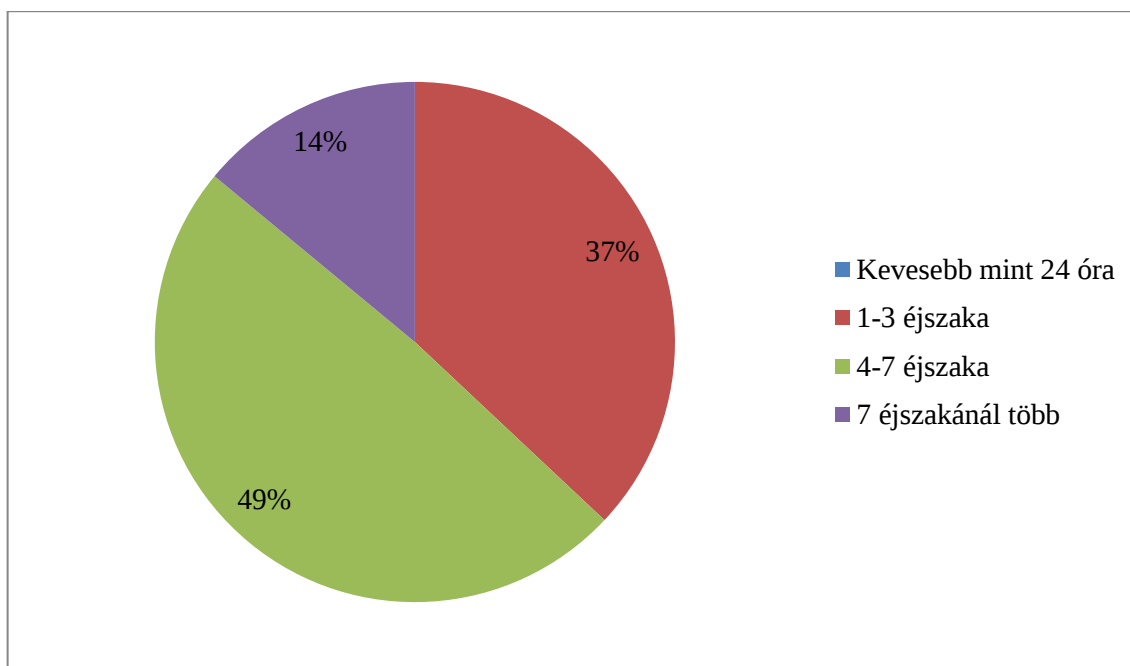
Családi állapotukat tekintve a látogatók szinte fele (52%) házas, őket követik (30%) az egyedülállók, majd az elváltak (15%) és az özvegyek (3%) zárják a sort (12. táblázat).

Végzettségük szerint a megkérdezettek nagy része (62%) líceumot végzett, őket a főiskolát vagy egyetemet végzettek táborá követi (29%), majd a szakiskolát végzettek (5%) és akik még tanulnak (4%) (12. táblázat).

A felmérésben részt vett személyek jelentős részének (67%) volt már előzőleg tapasztalata a romániai falusi turizmusról.

A felmérés eredményeiből kitűnik, hogy a megkérdezett turisták szinte fele (49%) 4-7 éjszakát, 37% 1-3 éjszakát és 14% 7 éjszakánál többet tölt el egy- egy falusi szálláshelyen (9. ábra).

8. ábra Falusi szálláshelyen eltöltött éjszakák száma

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves kutatás alapján

A falusi turizmust választók jelentős hányada (71%) személygépkocsit, a többi kategória elenyésző részben szerepel, busz 4%, vonat 6%, kerékpár 1%, és más fajta járműveket 18%-ban vesznek igénybe (13. táblázat).

13. táblázat A falusi vendéglátást igénybe vevő turisták jellemzői (%)

Milyen közlekedési eszközöket vesz igénybe, amikor a falusi turizmust választja	
Személygépkocsi	71
Busz	4
Vonat	6
Kerékpár	1
Egyéb	18
Általában milyen programokkal tölti ki a falusi turizmusban a pihenőidejét	
Túrázás, természetjárás	20
Sportolás (kerékpár, téli sportok stb)	18
Szórakozás	7
Fesztiválok, kulturális programok	28
Gasztronómiai élmény	21
Egyéb	6
Mekkora összeget költ el általában utazásai során	
1500 lej alatt	5
1501- 4500 lej között	16
4501- 7500 lej között	57
7501- 10500 lej között	13
10500 lej fölött	9
Az év melyik időszakában utazik inkább	
Tavaszi	6
Nyár	55
Ősz	8
Tél	31

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves kutatás alapján

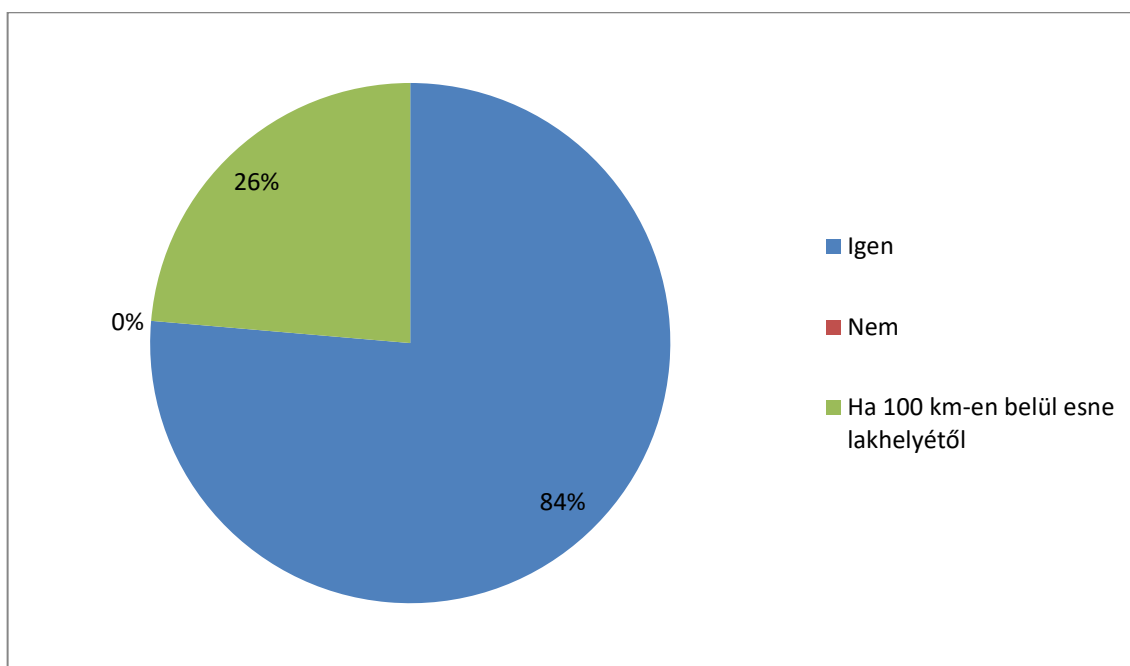
A vizsgálat célja, a turisták utazási szokásainak a felmérése, valamint megtudni, hogy alkalmas-e a vidéki térség a mai utazók igényeinek a kielégítésére (13. táblázat).

A kutatás során megvizsgáltam, hogy a falusi turizmust választó turista, hogyan tölti ki szabadidejét. A programjaik között a fesztiválok, kulturális programok vezetnek (28%), őket követik a gasztronómiai élmények (21%), szorosan mögötte a fizikai aktivitást igénylő túrázás, természetjárás (20%), a sportolás (18%), kevésbé kedvelt tevékenységként nagy meglepetésemre a szórakozás zárja a sort 7%- al (13. táblázat).

A felmérés során az is kiderült, hogy a közepes jövedelemmel rendelkezők veszik igénybe leginkább a falusi szálláshelyek nyújtotta szolgáltatásokat, ami nagyon fontos megfigyelés a szálláshely szolgáltatók számára, ami segíthet a marketingstratégiák kidolgozásában és az üzleti döntések meghozatalában. Továbbá több mint fele (55%) nyáron, 31% pedig télen utazik a legszívesebben, amiből kitűnik egyértelműen, hogy a falusi turizmus egyik legnagyobb problémája a szezonális (13. táblázat).

A kérdőíveket kitöltő turisták jelentős része (91%) érdeklődik a helyi specialitások iránt, és az érdeklődők nagy része (83%) százaléka ki is próbálja őket.

9. ábra Ön elmenne egy gasztronómiai eseményre, mely távolabb esik otthonától (%),

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves kutatás alapján

A kutatás során megvizsgáltam azt is, hogy a falusi turizmust választó turista, hogyan viszonyul a helyi specialitások iránt. A felmérés egyik fő gondolata az volt, hogy a falusi turizmus alapvetően a helyi termékekre, helyi ízekre alapoz. A

megkérdezettek jelentős része (84%), elmenne egy gasztronómiai eseményre, mely távolabb esik a lakhelyétől, 24% elmenne, ha ez az esemény 100 km-en belül esne lakhelyétől (10. ábra).

A látogatók 73%- a vett részt már valamilyen gasztronómiai eseményen, ami egy pozitív eredmény és azt jelzi, hogy a gasztronómiai események népszerűek a turisták körében.

Végezetül a válaszadók egy 5 fokozatú skálán értékelhették a számukra fontos szempontokat (14. táblázat), ahol az 5. nagyon fontos, a 4. fontos, a 3. kevésbé fontos, a 2. nem fontos és az 1. egyáltalán nem fontos jelentéssel bír.

A szálláshellyel szembeni elvárások szempontjait vizsgálva, arra a következtetésre jutottam, hogy a legfontosabb szempontok, mely alapján a vendégek a szálláshelyet kiválasztják a következők (14. táblázat): a legmeghatározóbbak a falusias környezet (99,5%), a csend, a tisztaság (97%), a zöldövezet (96%), ismerősök, barátok ajánlása (91%), szervezett programok (87%), gasztronómiai kínálat (85%). Ezt követte (66%) a családi környezet és a megközelíthetőség, (65%) a kényelem, (54%) az internetes foglalási lehetőségek, (46%) a parkolás, (45%) a szakszerű kiszolgálás, (37%) éttermek közelsége, (33%) autó kerékpár kölcsönzés, (30%) hűtő. A legkevésbé befolyásoló szempontok (23%) sportolási lehetőségek, (22%) wifi, (12%) széf, légkondicionálás (10%), kisállatok bevitele (9%), a szálláshely weblapjának a kinézete (6%).

A falusi turizmus egyik sajátossága, hogy az ide látogató másféle szolgáltatásokat keres mint egy üdülőhely esetében, a vidéki családoknál való, vonzó, egészséges környezetben folytatott vendéglátást, üdülést keresi, mely megőrzi családi, közvetlen jellegét, betekintést nyer a vidéki élet szépségeibe különböző programok segítségével.

14. táblázat Szálláshellyel szembeni elvárások (%)

	1	2	3	4	5	%
Megközelíthetőség	1	5	6	23	65	100
Zöldövezet	-	-	-	4	96	100
Falusias környezet	-	-	-	0,5	99,5	100
Csend, tisztaság	-	-	-	3	97	100
Vendégszeretet				6	94	100
Kényelem	2	4	14	26	54	100
Családias környezet	-	-	5	29	66	100
Szakszerű kiszolgálás	16	13	6	25	40	100
Ismerősök ajánlása	-	-	-	9	91	100
Szálláshely weblapjának a kinézése	3	6	65	19	6	100
Internetes foglalási lehetőség	0,5	0,5	4	49	46	100
Program szervezés	3	1	-	9	87	100
Szolgáltatások	1	2	6	36	55	100
Kisállatok bevitele	50	21	11	9	9	100
Gasztronómiai kínálat	2	1	7	5	85	100
Wifi	4	6	14	53	22	100
Étterem	-	-	25	38	37	100
Széf	49	23	13	3	12	100
Parkoló	-	-	-	55	45	100
Hűtő	5	7	21	37	30	100
Autó, kerékpár kölcsönzés	5	8	4	50	33	100
Sportolási lehetőség	3	1	35	33	23	100
Légkondicionálás	36	24	20	10	10	100

Forrás: Saját szerkesztés kérdőíves kutatás alapján

Kutatásom részét képezte egy interjú is, melynek során a település egyik legrégebb vendégfogadással foglalkozó aktív szereplőjétől a következő kérdésekre kerestem a választ:

- Mi motiválta, hogy elindítson egy falusi turizmussal foglalkozó vállalkozást?
- Milyen lehetőségeket látott a falusi turizmus terén Zetelaka községben?

- Milyen szolgáltatásokat kínál az idelátogató turisták számára?
- Milyen módon építette ki és tartotta fenn a kapcsolatot a helyi közösséggel?
- Milyen módon népszerűsíti a vállalkozását?
- Milyen kihívásokkal szembesül a falusi turizmus területén és hogyan kezeli őket?
- Milyen tervei vannak a jövőre nézve?

Az interjú 2023 november 21- én készült Sándor Olgával, aki Zetelaka egyik legrégebbi vendégfogadójának számít. Olga vendégfogadója, Zetelaka középső részén helyezkedik el, melyet egy nagy gyümölcsös vesz körül, ahol az odalátogató vendég madárcsicsergésre és virágillatra ébredhet. Gondosan ápolt vendégházai (3. Melléklet), tele virággal a kertre néznek. Az udvar játszótérrel, csúszdával és homokozóval van felszerelve.

Olga, családjával 1996 óta foglalkozik vendégfogadással. Vendéglátásukat "faluhotel" hálózat kiépítésével kezdték, mely hálózathoz akkor 60- 70 család csatlakozott. Így lehetőség nyílt nagyobb csoportok elhelyezésére a faluban.

Mára Olga és családja már továbbfejlesztette a vendéglátást, kialakítottak egy vendégházakból álló együttest. A gyerekeiről elnevezett Zsuzsi ház és a Botond ház 5- 5 szobából áll a vendégek rendelkezésére, az Olga ház pedig 2 szobát foglal magába. Vendégházai szobánként is bérelhetőek, de kulcsos házként is igénybe lehet őket venni.

Arra, hogy hogyan kezdett el vendégfogadással foglalkozni, Sándor Olga így emlékszik vissza: - az 1989-es változások után, egyre több külföldi vendég érkezett községünkbe, akik egy vagy több éjszakát szándékoztak itt tölteni. Adva voltak az üres szobák a családi háznál, adva volt a szép környezet, a falu, és hát ő is szereti a vendégeket, gondolta, hát miért ne. Korábban nem volt semmilyen tapasztalata a vendégfogadással kapcsolatosan, de mivel nagy családban nőtt fel, mindig érkeztek hozzájuk vendégek, így hát a családi vendéglátásban tanultak voltak első útavalói. 1997-ben gazdaasszony képző tanfolyamon vesz részt, majd ezt követően német és angol nyelvet tanul.

Olga, azon kevés vendégfogadók közé tartozik, aki utazási iroda által is hirdeti házait, jelen van az interneten is, de mégis azt vallja, hogy az egyik legnépszerűbb

csatorna, amin keresztül vendéget kap, az szájhagyomány útján terjed egyik vendégtől a másikig.

Hogy mi segítene, hogy jobban menjen a vállalkozás, a szezonálítás csökkentését említi. A nyári szezon szinte teljes, mondja. A téli szezonban az ünnepek alatt teltház van szintén, az év többi részében pedig nagyon nagy a kihasználatlanság. Ezeken, ha lehetne változtatni, az már sokat segítene.

Olga vendégei többnyire autóval érkeznek, de olyanok is vannak, akik vonattal jönnek, értük be kell menni Székelyudvarhelyre, ők nagyrészt visszajáró vendégek.

Hogy mivel köszöntik az érkező vendéget? Szilva pálinkával és kürtöskaláccsal, székelyruhába öltözött kislányok pedig verssel és énekkel üdvözlik az ide érkezőket.

A programokat tekintve nehezebb a dolguk. Ahány vendég annyi féle. A visszatérő vendégeknel könnyebb, szerencsére van belőlük bőven. Az új vendégeknel, pedig nagyon oda kell figyelni. Általában a vacsora utáni beszélgetések során derül ki, hogy mit is szeretnének. Érdeklődnek, kérdezgetnek. A házigazdák mesélnek, magukról, családjukról, hagyományainkról, kultúránkról. Sokszor barátságok alakulnak ki közöttük, olyannyira, hogy sokuk hivatalos volt gyerekeik esküvőjére is.

A vendégkörük nagyon színes, fiatalok, gyerekes családok, nyugdíjasok mind-mind megtalálhatóak a vendégek között. Vendégeik foglalkozását tekintve nagyrészt értelmiségiek.

Arra a kérdésemre, hogy van-e saját terméke, amit értékesíteni tud, a válasz nemleges. Komoly arccal jelenti ki "mindent nem szabad felölelni, másnak is hagyni kell egy szeletet a kenyérből".

Nincsenek konkrét szervezett találkozások a faluban a többi vendégfogadóval, de jó kapcsolatot ápolnak, ahol tudják segítik egymást.

Olga már nem tervez fejleszteni, Ez már gyerekei, Zsuzsi és Boti feladata lesz. Ő lassan visszavonul és átadja a stafétabotot a fiataloknak.

3. Következtetések, javaslatok

Következtetéseim és javaslataim összegzése során először összevetem a tapasztalataimat a község fejlesztési stratégiájában megfogalmazottakkal.

Erősségek	Gyengeségek
• számos kereskedelmi társaság jelenléte a településen • a mezőgazdaság és az erdészet nagy hagyományokkal bír • erős kereskedelmi és turisztikai szektor • erős összetétel, meghatározó közösségi szereppel • magas turisztikai potenciál, falusi turizmus nyáron, téli sportok télen • folyamatosan fejlődő szolgáltatások • kultúra és tapasztalat a fakitermelésben	• nagy munkáltatók hiánya • a terület alacsony tőkevonzó képessége, alacsony befektetési érdeklődés • csökkent lehetőségek a helyi termékek kiaknázására • az innováció hiánya a mezőgazdaságban • nagyon sok turisztikai fogadó "feketén" működik • az adott lehetőségek gyenge kihasználása
Lehetőségek	Veszélyek
• turisztikai fejlesztések, figyelembe véve a kistérségi jellemzőket • szolgáltatásfejlesztésen alapuló turizmus • funkcionális turizmus évszaktól függetlenül • növekvő lehetőségek a helyi termékek kiaknázására	• tőkehiány helyi szinten- az alacsony nyereség miatt nem történnek újabb befektetések • pénzügyi források hiánya • a csökkenő turista éjszakák száma és turistáknál felmerülő költségek • külföldi munkavállalás, az elvándorlás növekedése a fiatalság körében

Forrás: Zetelaka község fenntartható fejlesztési stratégiája 2021- 2027

A község erősségeként megjelenő számos kereskedelmi társaság jelenléte a településen faluturizmus szempontjából pozitív hatással van a település turisztikai vonzerejére és a faluturizmus fejlődésére. A különböző üzletek, éttermek, szolgáltatók és szórakozási lehetőségek sokfélesége vonzóvá teszi a települést a turisták számára, akik érdeklődhetnek az egyedi termékek, helyi konyha és kultúra iránt. Ezen keresztül a turisták hosszabb időt töltenek el a településen, többet költenek, és hozzájárulnak a helyi gazdaság fejlődéséhez.

Az, hogy a mezőgazdaság és az erdészet nagy hagyományokkal bír szintén fontos szerepet játszik a község gazdasági és kulturális életében. A mezőgazdaság és az erdészet lehetőséget teremt a helyiek számára, hogy különböző termékeket állítsanak elő, melyeket értékesítve kiegészíthetik jövedelmüket. Ugyanakkor hozzájárulnak a helyi kulturális örökség megőrzéséhez és továbbadásához, melyek fontos szereppel bírnak a közösség identitása és összetartozása szempontjából. A mezőgazdasági és erdészeti tevékenységek, mint például a szüreti szezon, az erdei kirándulások is vonzó lehetőségeket kínálnak a turisták számára.

Erős kereskedelmi és turisztikai szektor – több munkalehetőséget teremt a község lakosai számára segítve a munkanélküliség csökkentését és a helyi foglalkoztatottság növelését. A kereskedelem és a turizmus fejlődése növelheti a bevételt a turisztikai adókon keresztül, ami lehetővé teszi a település számára, hogy tovább fejlessze infrastruktúráját és szolgáltatásait. Az erős kereskedelmi és turisztikai szektorok jelenléte a településen pozitív hatással van a község fejlődésére és jólétére, mindaddig, amíg nem veszélyeztetik a település környezeti és társadalmi stabilitását. A szintén erősségként megjelenő kultúra és tapasztalat a fakitermelés területén, rendkívül fontos, különösen egy olyan község életében mint Zetelaka, ahol hagyománya van ennek az iparágaknak. A fakitermelés nemcsak gazdasági tevékenység, hanem fontos része a helyi kulturális és társadalmi identitásnak.

A község gyengeségei között első helyen a nagy munkáltatók hiánya jelenik meg, ami nagy kihívást és egyben lehetőséget is jelent Zetelaka életében. Kihívás, hiszen csökkenti a munkahelyek számát, függővé válik pár kulcsfontosságú ágazattól, korlátozza a település fejlődési lehetőségeit. A kis- és középvállalkozások támogatása viszont lehetővé teszi, hogy a település diverzifikálja gazdaságát és új munkahelyeket teremtsen. A vállalkozói kedv ösztönzése lehetővé teszi, hogy új iparágak és vállalkozások jöjjenek létre, melyben kulcsfontosságú szerepet kapnak az önkormányzatok. Az alacsony

tőkevonzó képesség és alacsony befektetési érdeklődés szintén egy olyan kihívást jelent, melyek korlátozzák a gazdaság növekedését. Ebben az esetben nagyon fontos, hogy a település vezetősége együttműködjön a helyi vállalkozásokkal, civil szervezetekkel a gazdasági fejlődés előmozdítása érdekében, mely segíthet abban, hogy az erőforrásokat hatékonyabban használják fel és ösztönözzék az innovációt. Fontos tényező, hogy a település pozitív imázst építsen fel és hatékonyan kommunikáljon a potenciális befektetők fele.

Ahhoz, hogy a helyi termékeket értékesíteni tudják szélesebb körben szükség van olyan értékesítési csatornák kialakítására, melyek segítségével lehetővé válnak a helyi termékek elérése a vásárló számára. Ez magába foglalhatja az on- line értékesítést, helyi piacokat, boltokat. De ezek működéséhez szükség van a helyi termékek megfelelő marketingjére, annak érdekében, hogy növeljék a fogyasztók tudatosságát és érdeklődését irántuk. A helyi termelők és vállalkozók közötti együttműködés segíthet, hogy közösen erősítsék és népszerűsítsék a helyi termékek piacát a fogyasztók körében.

Fontos, hogy a fogyasztók tudatába kerüljön a helyi termékek előnyei, ennek érdekében tudatosság növelő kampányokat lehetne szervezni.

Az innováció hiánya a mezőgazdaságban szintén kihívás elé állítja az ágazatban tevékenykedőket a hatékonyság, termelékenység és fenntarthatósága szempontjából, hiszen nem tudják kihasználni az új technológiák és módszerek nyújtotta lehetőségeket. Ezeknek a hiányosságoknak a kiküszöbölése érdekében, olyan pályázatokra és támogatásokra lenne szükség a mezőgazdasági vállalkozók számára, melyek az új technológiák és módszerek bevezetését támogatják, hogy az ágazatban tevékenykedők képesek legyenek hatékonyan reagálni a kihívásokra.

A "feketén" működő turisztikai fogadók szintén nagy kihívást jelentenek a település turisztikai ágazata számára, mivel ezek a létesítmények, megtörténhet, hogy nem felelnek meg az egészségügyi, biztonsági és szolgáltatási szabályoknak. Ugyanakkor, nem fizetnek adót, ami veszteséget okoz az államnak, a helyi önkormányzatnak és a törvényesen működő vendégfogadóknak is. A törvénytelen vendégfogadókkal szemben fokozott ellenőrzések és szankciók alkalmazása és jogi keretek megerősítése lenne a megoldás.

Az adott lehetőségek gyenge kihasználása nemcsak a helyi gazdasági növekedést korlátozza, hanem a közösség fejlődését és jólétét is. Fontos, hogy az önkormányzat és a

helyi szereplők felismerjék és megismertessék a lehetőségeket a közösséggel. Az önkormányzatoknak, a helyi vállalkozásoknak, a civil szervezeteknek ki kell alakítaniuk olyan kapcsolatokat más szervezetekkel és vállalkozókkal, annak érdekében, hogy az adott lehetőségeket közösen tudják kihasználni.

A turisztikai fejlesztések tervezése és megvalósítása során kiemelten fontos figyelembe venni a település jellemzőit, mivel ezek hatással vannak a turisztikai potenciálra és a fejlesztési lehetőségekre. A településen található természeti és kulturális látnivalók, nevezetességek, hagyományok és kulturális események jelentős turisztikai vonzerőt jelentenek. A helyi gasztronómiai különlegességek szintén vonzerőt jelentenek a turisták számára, ezért itt is hangsúlyoznám a helyi élelmiszeripar, a kistermelők támogatásának a fontosságát és az éttermek, piacok fejlesztését a településen.

A szolgáltatásfejlesztésen alapuló turizmus szintén egy lehetőség a község turisztikai életében, melyek magasabb hozzáadott értéket képviselnek a turisták számára és hozzájárulnak a helyi gazdaság erősítéséhez és a foglalkoztatás növekedéséhez.

Lehetőségként jelenik meg a funkcionális turizmus évszaktól függetlenül, ami egész év során vonzerőt jelenthet a turisták számára. Tehát olyan tevékenységformákra van szükség, amit bármikor el lehet végezni és ami vonzó lehet a turisták számára. Helyi nevezetességek meglátogatása, kulturális események, természeti szépségek megcsodálása, sporttevékenységek, gasztronómiai rendezvények, borkóstolók és számos más évszaktól független tevékenység megszervezése. De ahhoz, hogy ezek a tevékenységek működőképesek és sikeresek legyenek, megfelelő infrastruktúrára és szolgáltatásokra van szükség. A megfelelő infrastruktúra, szolgáltatások minősége és marketing tevékenységek segíthetnek abban, hogy a funkcionális turizmus sikeres lehessen községünkben és kiküszöbölhessük a jelenlegi idényszerű turizmust és hozzájáruljon a turizmus fenntartható fejlődéséhez.

A tőkehiány helyi szinten- az alacsony nyereség miatt nem történnek újabb befektetések, veszélyként jelenik meg, A helyi tőkehiány problémájának megoldása hosszú távú folyamat és rengeteg tényezőt figyelembe kell venni, mint például a gazdasági és jogi környezetet, a piaci lehetőségeket valamint a helyi közösség igényeit. Az önkormányzatok, olyan támogatásokat, ösztönzőket, adókedvezményeket nyújthatnak a helyi vállalkozásoknak, melyek vonzóbbá teszik a gazdasági tevékenységet. Mentorálási programok, képzések szervezésével betekintést nyerhetnek a vállalkozók a vállalkozások működésébe és pénzügyi tervezésébe. Ezek a lehetőségek alkalmazása,

talán segíthet abban, hogy a helyi tőkehiány ne legyen akadály a helyi gazdasági fejlődés előtt, és hogy a helyi közösség számára vonzóbbá váljanak a befektetési lehetőségek.

A pénzügyi források hiánya is jelentős akadály, hiszen minden fejlesztéshez pénzre van szükség ezért minden lehetséges megoldást figyelembe kell venni a pénzügyi források hiányának a kezelésére. Ilyen lehetőséget kínálnak a kormányzati támogatások, melyek vállalkozások támogatását és munkahely teremtését tűzte ki célul. EU- s és nemzetközi alapok nyújtotta támogatások, magánbefektetések igénybe vétele vagy akár banki hitelek. Ez utóbbi esetében fontos, hogy a hitelképesség és a visszafizetési képesség biztosított legyen.

Veszélyként jelenik meg a külföldi munkavállalás, az elvándorlás növekedése a fiatalság körében, mely számos tényezőre vezethető vissza (jobb munkalehetőség és magasabb fizetés, képzési és tanulási lehetőségek, nyelvtanulás, jobb életminőség stb) és jelentős hatással lehet a helyi gazdaságra és társadalomra egyaránt. Ebben az irányban már megszületett községünkben az első intézkedés az önkormányzat részéről. A községhez tartozó Zeteváralja faluban a helyi önkormányzat megvásárolt egy 1,22 hektáros területet, azzal a céllal, hogy felparcellázva egy ifjúsági negyedet hozzanak létre 18- 35 év közötti fiataloknak, ezzel is ösztönözve őket az itthon maradásra.

Az általam megfogalmazott **1. hipotézis**, mely szerint a vendégfogadók legnagyobb kihívását a marketingtudás és az idegen nyelvtudás hiánya jelenti, teljes mértékben megerősítést nyert. A vendégfogadók számára kihívást jelent, de számos megoldás létezik, melyek segítségével ezeket a problémákat le tudják küzdeni. Ilyen megoldás lehet a:

- **Képzések és tanfolyamok:** - a vendégfogadók számára elérhető marketing- és idegen nyelvű tanfolyamokon való részvétel segíthet a szükséges készségek fejlesztésében. Ezek a képzések lehetőséget kínálnak, a vendégfogadó számára, hogy fejlesszék a szükséges készségeiket és ezáltal javítsák vállalkozásuk hatékonyságát.

- **Gyakorlati készségfejlesztés:** - marketingkampányok tervezése és kivitelezése, internet kezelése, idegen nyelvű kommunikáció gyakorlása.

A 2. hipotézis (községünkben vendégfogadással foglalkozók jelentős része az idősebb korosztályból kerül ki is teljes mértékben igaznak bizonyul, hiszen a vendégfogadással foglalkozók szinte a fele (48%) a 45 év fölött van. Ahhoz, hogy a vendégéjszakák számának a növekedési lendülete megmaradjon a továbbiakban is (4. ábra), fontos lenne

a fiatal korosztály megnyerése, mely jelenleg, nagyon csekély mértékben (3%) szerepel a vendégfogadók között. Ha sikerülne megnyerni a fiatalabb korosztályt, akkor talán az 1. hipotézis problémája is részben orvosolható lenne. A vendégfogadókkal való beszélgetés során több vendégfogadó is utalt arra, hogy a generációk közötti együttműködés a vendégfogadás terén igen fontos tényező a sikeres vállalkozás fenntartása és fejlesztése szempontjából. Ezért is javasolnám egy tudásátadás, tapasztalat megosztás alapján megszervezett képzést, melynek során az idősebb nemzedék értékes ismereteit és tapasztalatait átadhatná a fiatalabb generációnak. A fiatalabbak, pedig segítenének a technológiai kihívások leküzdésében és a digitális eszközök hatékonyabb használatában. Egy ilyen típusú képzés nemcsak az információ átadását szolgálná, hanem erősítené a közösségi kapcsolatokat, elősegítené a generációk közötti együttműködést a turisztikai iparágban. A tudásátadás és a tapasztalat megosztás révén mindkét generáció hozzájárulna a helyi turizmus sikereihez és fejlődéséhez.

A turistákat megszólaltató felmérés **1. hipotézise**, miszerint a falusi vendégfogadók célcsoportja az idősebb korosztály, elvetendő, hiszen a kutatás szerint a falusi turizmus nyújtotta lehetőségeket a középkorúak veszik leginkább igénybe. A célcsoport kiszélesítése érdekében: - bővíteni kellene a szolgáltatások körét, hogy vonzóvá tegyük azok számára, akik eddig nem voltak a fő célcsoportban. Célzott marketing kampányok, melyek kiemelik a szálláshely egyedi tulajdonságait és értékeit, melyek új célcsoportokat vonzhatnak be. A helyi vállalkozókkal való hatékonyabb együttműködés is egy lehetőség lenne, hiszen kibővíthetnék a kínálataikat és szélesebb körű célcsoportot szolgálhatnának ki.

A 2. hipotézisem (a legfontosabb szempontok, melyek alapján a turista a falusi szálláshelyet kiválasztja a megközelíthetőség, a zöldövezet, a falusias környezet, a helyi gasztronómia, ismerősök ajánlása) teljes mértékben beigazolódott. Ez azt jelenti, hogy a turisták számára a megközelíthetőség, a zöldövezet, a falusias környezet, a helyi gasztronómia, az ismerősök ajánlása a döntési folyamat kulcsfontosságú tényezői. Ezeknek az eredményeknek az alapján további lépéseket tehetnek a vendégfogadók vendégkörük kiszélesítésére. Marketinganyagaikban emeljék ki a szálláshely zöld környezetét és falusias hangulatát, biztosítsanak gasztronómiai programokat a vendégeik számára, kérjenek és gyűjtsenek be vendég értékeléseket, amit később felhasználhatnak a marketing anyagukban, hiszen az elégedett vendég ajánlása sokat segíthet az új látogatók vonzásában.

4. Összegzés

A falusi turizmus rendkívül fontos lehetőségeket kínál a vidéki térségek számára a fejlődés és a fenntartható gazdasági növekedés szempontjából. A falusi turizmus azon túl, hogy gazdasági előnyökkel jár, melyek munkalehetőségeket teremtenek és jövedelmet növelnek, hozzájárul a vidéki kultúra megőrzéséhez, a közösségek megerősítéséhez és a helyi gazdaság diverzifikációjához. A falusi turizmus lehetőséget teremt a hagyományok, szokások megőrzésére és bemutatására. A látogatók érdeklődése a helyi élet, tevékenységek és ünnepek iránt hozzájárul a kulturális örökség ápolásához.

A vidéki területek gyakran rendelkeznek gyönyörű természeti szépségekkel és egyedülálló környezeti értékekkel, melyeket a turizmus segítségével lehet kihasználni miközben szem előtt tartjuk környezeti fenntarthatóságát. Az általam vizsgált település, Zetelaka is ezt példázza. Azonban a falusi turizmusnak is megvannak a maga kihívásai és korlátjai. A turisztikai infrastruktúra hiánya, a szolgáltatások alacsony színvonala, valamint a marketing hiánya, mind olyan tényezők, amelyek gátolhatják a falusi turizmus fejlődését.

Dolgozatomban olyan kérdésekre keresem a választ, melyek segítségével szülőfalumban, Zetelakán a faluturizmus fellendülhet:

- Kik a potenciális vendégei a falusi turizmusnak és milyen igényei vannak?
- Hogyan népszerűsítik a falusi turizmust?
- Milyen elvárások vannak a turista részéről?
- Mi az, ami elősegíti a falusi turizmus fejlődését községünkben?
- Melyek a falusi turizmust fékező szempontok?
- Mi segítene a vállalkozás jobb működésén?
- Kitől várna segítséget?
- Milyen a falusi vendégfogadással foglalkozók pályázatokhoz való hozzá állása?

Ezekre a kérdésekre adott válaszoknak a figyelembevétele segítséget nyújtott megfogalmazni, hogy milyen tennivalók szükségesek ahhoz, hogy a falusi turizmus kiemelt lehetőség legyen itt is a vidék fejlődése számára, és hogy akik befektetnek és fejlesztenek ezen a területen hosszú távon élvezhessék az ebből származó előnyöket.

A dolgozatomban bemutatott elemzés alapján, megállapítható, hogy a falusi turizmus jelentős lehetőségeket kínál egy vidéki település számára. Ahhoz viszont, hogy ezeket a lehetőségeket ki tudjuk használni szükség van a megfelelő infrastruktúra fejlesztésére, a szolgáltatások minőségének a javítására valamint a falusi turizmus fenntartható fejlesztésére. Cél, még szebbé, még vonzóbbá tenni községünket, Kozma- Péter Lajos, Zetelaka polgármester helyettese így fogalmazott: "Az új státusz kötelez, a Hargita lábánál található nagyközség nem csupán a gát fölötti tavával igyekszik vonzani a látogatókat, tervben van egy Zetelakát Zeteváraljával összekötő kerékpárút kialakítása is."

Köszönetnyilvánítás

Ezekkel a sorokkal szeretném kifejezni hálámat mindazoknak, akik segítettek és támogattak engem a diplomadolgozatom elkészítése során. Először is szeretnék köszönetet mondani irányító tanáromnak, Nagyné Dr. Molnár Melindának, aki iránymutatásával és szakértelmével segített abban, hogy diplomadolgozatom megfeleljen az elvárásoknak. Értékes tanácsai nélkül nem születhetett volna meg ez a dolgozat.

Külön köszönet illeti családomat, munkatársaimat, akik támogattak és bátorítottak engem a hosszú út során. Köszönettel tartozom továbbá, minden olyan személynek, aki valamilyen formában részese volt a kutatásomnak, az általuk nyújtott információk nélkül nem sikerült volna ilyen mélyreható eredményeket elérni. Továbbá köszönöm a Zetelaki Önkormányzat munkatársainak, kollegáimnak, ahol a szakmai gyakorlatot is végeztem, hogy minden lehetőséget megkaptam tőlük, ami hozzájárult a képzésemhez, előre haladásomhoz.

Utoljára, de nem utolsó sorban, szeretném kifejezni a hálámat mindenkinek, aki bízott bennem és bátorított az évek során.

Köszönöm mindenkinek a segítséget és bizalmat.

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: PÉTER ADEL-JULIA
A Hallgató Neptun kódja: H02VU1I
A dolgozat címe: A FALUSI TURIZMUS LEHETŐSÉGEI ZETELAKA KÖZSÉGBEN
A megjelenés éve: 2024
A konzulens tanszék neve: VIDÉK- ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI TANSZÉK

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítotam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitóri rendszerébe.

Kelt: 2024 év 06 hó 02 nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat /
diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.1. sz. melléklete: Konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

PÉTER ADEL-JÚLIA (név) (hallgató Neptun azonosítója: HQVUII)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
diplomadolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének
követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő
védésre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: 2024 év APRILIS hó 15 nap

belső konzulens

5. Irodalomjegyzék

- BÁRTH J. 2007: Székely közbirtokosságok a XX. Sz. első felében, Acta Academia Agriensis Kiadó, Eger
- CONSTANTIN D. 1960: Istoria României, Editura Academiei R.P.R
- DEÁK F. 2000: Táj és ember, Székelyudvarhely
- DEÁK F. 2000: Népélet- és gazdasági élet, Székelyudvarhely
- HISTORIA DOMUS ZETELAKA, 1, szám,
- HORVÁTH A. 2008: Falusi turizmus- Vidékfejlesztés. Turizmusfejlesztési támogatások Romániába. Korunk, 19 évf. 6 szám
- IVÓI KALENDÁRIUM. 1996
- JAKAB E.- SZÁDECKY L.1901: Udvarhely vármegye története, Athenaeum, Budapest
- KOVÁCS D. 2003: A falusi turizmus hagyományai, Budapest
- MITEV A. Kutatásmódszertan a turizmusban, Akadémiai Kiadó
- NONPROFIT MONITOR. 2011, Nemzeti Civil Alapprogram
- ORBÁN B. 1868: Székelyföld leírása, Budapest
- PÉTER A. 2021: Diplomadolgozat, Csíkszereda
- SZABÓ K. 1872- 1934: Székely Oklevéltár, Kolozsvár- Budapest
- SZÉKELY K. 1937, jún. 13, 24 szám
- SZIGETTI GY. 1931: Nemzeti Társalkodó, 10. sz, 1831. március5.
- VOFKORI L. 2006: Románia turizmusföldrajza, ProPrint Kiadó, Csíkszereda
- VOFKORI L. 2002: Falusi turizmus Erdélyben, ProPrint Kiadó, Csíkszereda

6. Internetes források

1. <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table> (Letöltés ideje 11.03.2023)
2. <http://hu.wikipedia.org/w/index.php?search=Falusi+turizmus> (Letöltés ideje 24.03.2023)
3. <http://hu.wikipedia.org/w/index.php?search=Hargita+megye> (Letöltés ideje 24.03.2023)
4. <https://www.listafirme.ro/> (Letöltés ideje 24.03.2023)
5. <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table> (Letöltés ideje 24.03.2023)
6. <https://insse.ro/cms/> (Letöltés ideje 24.03.2023)
7. <https://www.antrec.ro/despre-noi> (Letöltés ideje 04.03.2024)
8. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=940161> (Letöltés ideje 04.03.2024)
9. <https://azm.gov.ro/> (Letöltés ideje 01.04.2024)
10. https://www.tripadvisor.com/Tourism-g2699689-Harghita_County_Central_Romania_Transylvania-Vacations.html (Letöltés ideje 01.04.2024)
11. <https://visitharghita.com/hu> (Letöltés ideje 01.04.2024)
12. <https://elemzo.hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2021/04/strategia-turism-HU.pdf> (Letöltés ideje 01.04.2024)
13. <https://elemzo.hargitamegye.ro/strategia-integrata-de-turism-a-judetului-harghita-pentru-perioada-2020-2027/> (Letöltés ideje 01.04.2024)
14. <https://www.kozbirtokossag.ro/> (Letöltés ideje 01.04.2024)
15. https://analiza.judetulharghita.ro/wp-content/uploads/2016/12/AnalizaSiStrategie_20161012_anexa1.pdf (Letöltés ideje 01.04.2024)
16. <https://www.worldatlas.com/articles/the-most-visited-tourist-attractions-in-romania.html> (Letöltés ideje 02.04.2024)
17. <https://kronikaonline.ro/erdelyi-hirek/fellenditenek-a-turizmust-tobb-erdelyi-helyseg-valt-helyi-erdekeltsagu-turisztikai-telepulesse> (Letöltés ideje 03.04.2024)

18. <http://hu.wikipedia.org/w/index.php?search=Zetelaka> (Letöltés ideje 03.04.2024)
19. <http://statisztikak.erdelystat.ro> (Letöltés ideje 03.02.2024)

7. Ábrák/ Táblázatok

1. **ábra.** Zetelaka község adminisztrációs területe 11. o.
2. **ábra.** Zetelaka község lakosság száma a 2021-es népszámlálási adatok alapján 18. o
3. **ábra.** Nemzetiséghez való tartozás Zetelaka községben 19. o
4. **ábra.** Férőhelyek száma 2020- BAN 27. o
5. **ábra.** Vendégéjszakák száma 28. o
6. **ábra.** Idegenforgalmi cégekkel való együttműködés 31. o
7. **ábra.** Elégedettség mérése 32. o
8. **ábra.** Falusi szálláshelyen eltöltött éjszakák száma 34. o
9. **ábra.** Ön elmenne egy gasztronómiai eseményre, mely távolabb esik otthonától 36. o
1. **táblázat.** A falusi turizmus fogalma és ismérvei 6. o
2. **táblázat.** Zetelaka lakosságának alakulása 1991- 2021 közötti években 18. o
3. **táblázat.** Természetes és tényleges szaporodás /fogyás Zetelaka községben 1991- 2021 között 20. o
4. **táblázat.** Foglalkoztatottak száma Zetelaka községben 23. o
5. **táblázat.** Fontosabb tevékenységi területek Zetelaka községben az üzleti forgalom alapján 24. o
6. **táblázat.** Top vállalkozások Zetelaka községben 2020- ban 25. o
7. **táblázat.** A turisztikai ágazat forgalmának alakulása 2017- 2021 között 25. o
8. **táblázat.** Szobák száma, szállástípusok 26. o
9. **táblázat.** A vizsgálatban szereplő adatközlők szocio- demográfiai jellemzői 29. o
10. **táblázat.** A vendégházak szolgáltatásainak jellemzői 30. o
11. **táblázat.** A vendégfogadók információs forrásai 32
12. **táblázat.** A vizsgálatban szereplő adatközlők szocio- demográfiai jellemzői 33. o
13. **táblázat.** A falusi vendéglátást igénybe vevő turisták jellemzői 35. o
14. **táblázat.** A szálláshellyel szembeni elvárások 38. o

8. Mellékletek

1. Melléklet

Kérdőív a falusi turizmussal foglalkozók számára

Kérdőíves felmérésem kitöltésével Ön segítséget nyújt a szakdolgozatom írásához, melyben szeretném megismerni, hogy melyek azok a feladatok- , területek, melyeken javítani kellene ahhoz, hogy a falusi turizmus nagyobb teret nyerjen községünkben.

1.Neme:

- férfi ☐
 - nő ☐
-

2.Életkor:

- 18- 25 év ☐
 - 26- 35 év ☐
 - 36- 45 év ☐
 - 45 év fölött ☐
-

3.Szakképzettség:

- szakképzetlen ☐
 - tanfolyam/szakiskola ☐
 - szaklíceum ☐
 - felsőfokú szakképzés ☐
 - egyéb _____
-

4.A vállalkozás alapításának ideje:

- 1989 után ☐
 - 2000- 2009 között ☐
 - 2010 után ☐
 - egyéb _____
-

5.Milyen ellátást kínál?

- önellátós ☐
 - napi 1x étkezés ☐
 - napi 3x étkezés ☐
 - igény szerint ☐
-

6.Vállalkozás beindításának körülményei:

- önerő ☐
-

- roknok, ismerősök segítségével ☐
 - banki kölcsön ☐
 - pályázat ☐
-

7. Mi motiválta vállalkozása beindítására?

- kiegészítő jövedelem ☐
 - meggazdagodás lehetősége ☐
 - adottak voltak a körülmények ☐
 - ez a szakmám ☐
 - szorult anyagi helyzet ☐
-

8. Vendégkör:

- belföldi ☐
 - külföldi ☐
-

9. Reklám:

- szórólapok/ prospektusok ☐
 - TV hirdetés ☐
 - internetes hirdetés ☐
 - egyéb _____
-

10. Mi az, ami elősegíti ön szerint a falusi turizmus fejlődését községünkben?

- táj szépsége ☐
 - hagyományőrző tevékenységek ☐
 - történelmi múlt ☐
 - építészeti- kultúrtörténet ☐
 - vendégszeretet ☐
 - helyi gasztronómiai kínálat ☐
 - egyéb _____
-

11. Milyen cégekkel működik együtt?

- belföldi idegenforgalmi cég ☐
 - külföldi idegenforgalmi cég ☐
 - egyikkel sem ☐
-

12. Ön szerint az alábbiak közül mik azok, aminek az előteremtése nehézségekbe ütközik?

- felújítás ☐
 - programszervezés ☐
 - önképzés ☐
 - marketingtudás hiánya ☐
 - nyelvtudás hiánya ☐
 - egyéb _____
-

13.Mi segítene a vállalkozása jobb működésén;? (több válasz is lehetséges)

- pályázat ☐
- reklám lehetőség ☐
- felújítási segítség ☐
- információnyújtás ☐
- programszervezés ☐
- egyéb _____

14.Kitől várna segítséget?

- helyi önkormányzat ☐
- megyei tanács ☐
- állam ☐
- helyi szervezetek ☐
- egyéb _____

15.Pályázati kedv:

- már pályázott sikerrel ☐
- már pályázott sikertelenül ☐
- nem pályázott ☐
- sosem pályázna ☐

16.Információs forrás:

- internet ☐
- sajtó- rádió ☐
- önkormányzat ☐
- más vállalkozók ☐
- egyéb _____

17.Elégedettség:

- számításai teljes mértékben bejöttek ☐
- részben jöttek be ☐
- csalódott ☐

18.A falusi vendéglátás fejlesztéseinek a lépései (kérem tegye megfelelő sorrendbe)

- közös érdekeken nyugvó szervezet kialakítása ☐
- reklám ☐
- szálláshely kialakítása ☐
- vendég ☐
- programszervezés ☐
- szálláshely közvetítés ☐

önképzés ☐

19.A falusi turizmust gátló nehézségek (kérem tegye megfelelő sorrendbe)

- utak minősége ☐
 - kihasználatlan szálláskapacitás ☐
 - koordináció hiánya ☐
 - étkezési lehetőségek hiánya ☐
 - szakmai képzettség hiánya ☐
 - kedvezőtlen pályázati lehetőségek ☐
 - tőkehiány ☐
 - közellátási hiányosságok ☐
-

20.A falusi turizmus jövőbeni célja:

- a vendéglátás színvonalának az emelése ☐
 - összefogás ☐
 - információs iroda létrehozása ☐
 - egyéb _____
-

2.Melléklet

Kérdőív a turisták számára

Kérdőíves felmérésem kitöltésével Ön segítséget nyújt a szakdolgozatom írásához, melyben szeretném megismerni, hogy melyek azok a feladatok-, területek, melyeken javítva, a falusi turizmus nagyobb teret nyerne községünkben. Tanulmányom célja, megismerni a falusi szálláshelyeket igénybevevők jellemzőit, motivációit és igényeit.

1.Neme:

- férfi ☐
- nő ☐

2.Életkor:

- 14- 24 ☐
- 25- 34 ☐
- 35- 44 ☐
- 45- 60 ☐
- 60 fölött ☐

3.Lakóhely

- falusi környezet ☐
 - városi környezet ☐
-

4.Családi állapot:

- egyedülálló ☐
 - házas ☐
 - elvált ☐
 - özvegy ☐
-

5. Végzettség:

- szakiskola ☐
- líceum ☐
- főiskola/egyetem ☐
- egyéb _____

6. Volt-e tapasztalata a romániai falusi turizmusról az elmúlt tíz évben?

- igen ☐
- nem ☐

7. Általában hány éjszakát tölt el falusi szálláshelyen?

- kevesebb, mint 24 óra ☐
- 1-3 nap ☐
- 4-7 nap ☐
- 7 napnál több ☐

8. Milyen közlekedési eszközöket vesz igénybe, amikor a falusi turizmust választja pihenésül? (Több válasz is megjelölhető)

- személygépkocsi ☐
- busz ☐
- vonat ☐
- kerékpár ☐
- egyéb _____

9. Általában milyen programokkal tölti ki a falusi turizmusban a pihenőidejét? (több válasz is lehetséges)

- túrázás, természetjárás ☐
- sportolás (kerékpározás, téli sportok) ☐
- szórakozás ☐
- fesztiválokon, kulturális programokon való részvétel ☐
- gasztronómiai élmény ☐
- egyéb _____

10. Mekkora összeget költ el általában utazásai/kirándulásai során?

- 1500 lej alatt ☐
- 1501- 4500 lej között ☐
- 4500- 7500 lej között ☐
- 7500- 10500 lej között ☐
- 10500 lej fölött ☐

11. Az év melyik időszakában utazik inkább?

- tavasz ☐
- nyár ☐

- ősz ☐
- tél ☐

12. Az utazásai során érdeklődik a helyi specialítások iránt?

- igen ☐
- nem ☐

13. Ha igennel válaszolt, ki is próbálja őket?

- igen ☐
- nem ☐

14. Ön turistaként elmenne egy gasztronómiai eseményre, mely távolabb esik a lakhelyétől?

- igen ☐
- nem ☐
- ha 100 km- en belül van ☐

15. Vett már részt bármilyen gasztronómiai eseményen (gasztrófesztivál, borkóstoló stb.)

- igen ☐
- nem ☐

16. Mennyire fontosak az alábbi szempontok a falusi turizmusban, kérem értékelje 5-ös skálán

	1	2	3	4	5		
➤ megközelíthetőség	☐	☐	☐	☐	☐		
➤ zöldövezet	☐	☐	☐	☐	☐		
➤ falusias környezet	☐	☐	☐	☐	☐		
➤ csend, tisztaság	☐	☐	☐	☐	☐		
➤ vendégszeretet	☐	☐	☐	☐	☐		
➤ kényelem	☐	☐	☐	☐	☐		
➤ családi környezet	☐	☐	☐	☐	☐		
➤ szakszerű kiszolgálás	☐	☐	☐	☐	☐		
➤ ismerősök ajánlása	☐	☐	☐	☐	☐		
➤ szálláshely web-							
➤ lapjának a kinézete	☐	☐	☐	☐	☐		
➤ internetes foglalási							
➤ lehetőség	☐	☐	☐	☐	☐		
➤ program szervezés	☐	☐	☐	☐	☐		
➤ kedvezmények	☐	☐	☐	☐	☐		
➤ szolgáltatások	☐	☐	☐	☐	☐		
➤ kisállatok bevitele	☐	☐	☐	☐	☐		
➤ gasztronómiai kínálat	☐	☐	☐	☐	☐		
➤ wifi			☐	☐	☐	☐	☐

➤ étterem	☐	☐	☐	☐	☐
➤ széf	☐	☐	☐	☐	☐
➤ parkoló	☐	☐	☐	☐	☐
➤ hűtő	☐	☐	☐	☐	☐
➤ autó/kerékpár kölcsönzés	☐	☐	☐	☐	☐
➤ sportolási lehetőség	☐	☐	☐	☐	☐
➤ légkondicionálás	☐	☐	☐	☐	☐

3.Melléklet

Vendég várás az Olga Panzióban

4. Melléklet

Olga Panzió- Zsuzsi ház